

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 1

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Četvrtak, 26. oktobar 2023.

2 [Javna sednica]

3 [Žalbeni pretres]

4 [Žalilac ulazi u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 13:30h

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Dobar dan i
7 dobrodošli.

8 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Ovo je predmet KSC-CA-2023-02.

9 Molim Sudskog službenika da najavi predmet.

10 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ovo je
11 predmet KSC-CA-2023-02, Specijalizovani tužilac protiv Saliha
12 Mustafe. Hvala.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Zahvaljujem
14 Sudskom službeniku.

15 Konstatujem da je g. Mustafa prisutan u sudnici.

16 G. Mustafa, možete li da pratite postupak na jeziku koji
17 razumete?

18 ŽALILAC: [Prevod] Da.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala. Sada ću
20 zamoliti strane u postupku i Zastupnika žrtava da se
21 predstave, počevši od Branioca g. Mustafe.

22 G. VON BONE: [Prevod] Hvala najlepše, Časni Sude. Odbranu
23 zastupam ja Julius von Bone Branilac, a moji pomoćnici su g.
24 Fatmir Pelaj i g. Avdi Mehmeti. Hvala najlepše.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 2

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Sada zastupnici Tužilaštva.

2 G. MICHALZUK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Dobar dan
3 svima u sudnici i oko nje. Zastupnici Tužilaštva danas je
4 Specijalizovani Tužilac Kimberly West, viši Tužilac -- Clare
5 Lawson, Tužilac Nico Baarlink, vođa tima pravnika Nathan
6 Quick, naša Referentkinja za predmet Julie Mann. Takođe je sa
7 nama i Jaden Harding, koji je naš stažista i koji sedi sa ove
8 strane. A, ja sam Cezary Michalczuk, Tužilac kancelarije
9 Specijalizovanog tužilaštva.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

11 Sada Zastupnici žrtava.

12 GĐA PUES: [Prevod] Dobar dan i hvala. Dobar dan svima u
13 sudnici i oko nje. Žrtve koje učestvuju u predmetu danas
14 predstavljaju moja kozastupnica Brechtje Vossenberg i ja Anni
15 Pues kao kozatupnica. Hvala.

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Hvala.

17 Ja ću reći za zapisnik da sam ja Michele Picard,
18 Predsedavajuća u ovom predmetu. A, moje kolege Sudije su, sa
19 moje desne strane Sudija Kai Ambos i sa moje leve strane
20 Sudija Nina Jorgensen.

21 Ovo zasedanje odnosi se na žalbu u odnosu na zaključke
22 Pretresnog veća u vezi sa odgovornošću g. Mustafe, komandanta
23 gerilske jedinice BIA, odnosno jedinice Oslobodilačke vojske
24 Kosova OVK, u nizu događaja koji su se odigrali približno
25 između prvog i 19. aprila -- 1999. godine, u zatvoru na imanju

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 3

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 u Zlašu.

2 U presudi od 16. decembra 2022., Pretresno veće utvrdilo
3 je da je najmanje šest lica lišeno slobode, da su ih slobode
4 lišili pripadnici BIA-e koji su bili pod kontrolom i vlašću
5 optuženog; da su zatočnici koji su držani -- u zatvoru na
6 imanju u Zlašu držani u nehumanim i degradirajućim uslovima i
7 da su rutunski napadani, kako fizički i mentalno mučeni, da bi
8 se od njih dobile određene informacije ili priznanje, da bi
9 bili kažnjeni, zastrašeni, prisiljeni ili da se prema njima
10 vršila diskriminacija na političkim osnovama; i najzad, da je
11 jedno lice umrlo zbog činjenja i nečinjenja koje se može
12 pripisati optuženom i njegovim potčinjenima iz jedinice BIA.

13 Pretresno veće utvrdilo je da je optuženi kriv po četiri
14 tačke optužnice za ratne zločine i to:

15 - za to što je neposredno izvršio ratni zločin mučenja po
16 Tački 3; i

17 - da je u okviru udruženog zločinačkog poduhvata, odnosno
18 UZP-a 1, izvršio ratni zločin proizvoljnog zatvaranja po Tački
19 1; mučenja po Tački 3; ubistva po Tački 4.

20 Pretresno Veće utvrdilo je da optuženi nije kriv za ratni
21 zločin surovog postupanja po Tački 2, za koji je utvrdilo da
22 je "u celosti konzumirana" optužbom za mučenje.

23 Pretresni Panel izrekao je g. Mustafi osuđujuću presudu
24 za pojedinačna dela 10 godina zatvora za ratni zločin
25 proizvoljnog zatvaranja, 22 godine za ratni zločin mučenja i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 4

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 25 godina zatvora za ratni zločin ubistva. Pretresni Panel
2 zatim je izrekao jedinstvenu kaznu zatvora od 26 godina, u
3 koju je uračunato vreme provedeno u pritvoru.

4 G. Mustafa iznosi 51 žalbeni navod protiv prvostepene
5 presude. On tvrdi da je Pretresni panel napravio više pravnih
6 i činjeničnih grešaka, kao i da je pogrešio prilikom
7 određivanja kazne. G. Mustafa traži da Žalbeni panel preinači
8 osuđujuću presudu koja mu je izrečena i da mu izrekne
9 oslobađajuću presudu po svim tačkama optužnice ili da vrati
10 predmet prvostepenom Panelu na ponovno suđenje. Alternativno
11 g. Mustafa traži od Žalbenog panela da mu ublaži kaznu.

12 Tužilaštvo i Zastupnik žrtava protive se žalbi i traže od
13 Žalbenog panela da je odbaci delimično ili u celosti.

14 U skladu sa Nalogom o rasporedu koji je izdat 17. avgusta
15 2023., Žalbeni panel će danas i sutra saslušati usmena
16 izjšnjenja u vezi sa žalbom koju je podneo g. Mustafa,
17 odgovore Tužilaštva i Zastupnika žrtava i repliku g. Mustafe.

18 U vezi sa tim Panel napominje sledeće, kada je reč o
19 izjašnjenjima Zastupnika žrtava. Panel podseća da je u Odluci
20 o modalitetima učešća žrtava u žalbenom postupku, koja je
21 izdata 15. februara 2023. godine, odlučio da žrtve koje su
22 učestvovala u predpretresnom i glavnom postupku, mogu da
23 učestvuju u žalbenom postupku ukoliko je njihovo učešće
24 ograničeno na pitanja koja proističu iz žalbenih navoda.

25 Takođe, u skladu sa zakonom Žalbeni panel utvrdio je da

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 5

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Zastupnik žrtava može iznositi usmena i pismena izjašnjenja
2 pred Panelom, ukoliko Zastupnik žrtava eksplicitno iznese na
3 koji način su ta izjašnjenja povezana sa ličnim interesima
4 žrtava koje su učesnice u postupku.

5 Tokom zasedanja Panel će uopšteno govoreći dopustiti
6 Zastupniku žrtava da iznosi usmena izjašnjenja. Panel međutim
7 napominjem da će na kraju uzeti u obzir samo izjašnjenja
8 Zastupnika žrtava koja su u skladu sa smernicama iznetim u
9 Odluci o modalitetu učešća žrtava u žalbenom postupku, kada je
10 reč o meritumu tih izjašnjenja.

11 Sada ću izneti, ukratko izneti način na koji ćemo raditi
12 u ovom postupku.

13 Podsećam strane i učesnike u postupku da žalbeni postupak
14 ne predstavlja novo suđenje i da treba da se uzdrže od toga da
15 ponavljaju svoju argumentaciju, koja je već izneta tokom
16 suđenja. Argumenti treba da budu ograničeni na navodne pravne
17 greške koje obesnažuju prvostepenu presudu, navodne činjenične
18 greške koje su dovele do pogrešne primene pravde ili navodne
19 greške prilikom odmeravanja kazne.

20 Tokom ovog zasedanja, zastupnici Odbrane, Tužilaštva i
21 žrtava mogu izneti svoje argumente bilo kojim redosledom koji
22 smatraju odgovarajućim. Strane i učesnici u postupku treba
23 precizno, jasno i koncizno da iznesu svoju argumentaciju i
24 takođe da navedu jasne reference na materijale koji
25 potkrepljuju njihove usmene argumente.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Proceduralna pitanja

Strana 6

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Panel takođe podseća da u Nalogu za pripremu žalbenog
2 zasedanja, koji je izdat 12. oktobra 2023., pozvao strane i
3 učesnike u postupku da, ukoliko je to relevantno, odgovore na
4 niz konkretnih pitanja u vezi sa osuđujućom presudom koja je
5 izrečena g. Mustafi za ratni zločin ubistva i u vezi sa kaznom
6 koju je odredilo Prvostepeni panel u ovom predmetu. Sudije
7 naravno mogu postaviti neka dodatna pitanja tokom iznošenja
8 izjašnjenja strana ili možda i na kraju zasedanja. Žalbeni
9 Panel takođe naglašava da se upoznao sa podnescima i stoga
10 molim sve učesnike da ne ponavljaju doslovno ili da naširoko
11 ne rezimiraju svoje argumente iznete u pismenoj formi, osim
12 ukoliko je to apsolutno neophodno.

13 Takođe bih podsetila sve prisutne da u svakom trenutku
14 moramo da se pridržavamo određenih nekoliko pravila, kako bi
15 smo mogli efikasno da radimo i kako bi smo imali tačan
16 zapisnik.

17 Molimo da vodite na umu da je potrebno da imamo tačan
18 transkript i prevod, što često zahteva malo dodatnog vremena
19 kada treba sačekati pošto završite sa onim što ste imali da
20 kažete. Molimo vas da ne zaboravite da uključujete mikrofone.
21 Ovo zasedanje beleži se u realnom vremenu, što se vidi iz
22 zapisnika koji je dostupan stranama i učesnicima u postupku,
23 kao i javnosti. Ja stoga apelujem na sve da govore polako i
24 jasno i da naprave pauzu od nekoliko trenutaka, pre nego što
25 sledeći govornik počne da govori.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 7

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Takođe, podsećam Braniocce i Tužioce da nas unapred
2 obaveste ukoliko neko od njihovih izjašnjenja zahteva da se
3 obelodane poverljive ili strogo poverljive informacije ili
4 neke koje su iznete *ex parte*, kako bi smo prešli na
5 poluzatvoreno ili zatvoreno zasedanje. Takođe molim sve da
6 budu posebno oprezni da ne otkriju bilo koje informacije koje
7 bi možda mogle da identifikuju nekog od zaštićenih svedoka.

8 U skladu sa Nalogom o rasporedu od 17. avgusta ove
9 godine, u kome je iznet dnevni red za današnje zasedanje,
10 radićemo na sledeći način. Danas ćemo čuti izjašnjenja
11 Branioca g. Mustafe, što će trajati jedan sat i 30 minuta.
12 Posle pauze od 30 minuta, Tužilaštvo će imati priliku da
13 odgovori na argumentaciju g. Mustafe i za to će imati na
14 raspolaganju jedan i po sat.

15 Sutra ujutru, sa početkom u 9:30 časova, Zastupnik žrtava
16 odgovoriće na argumentaciju g. Mustafe i za to će imati jedan
17 sat. G. Mustafa će zatim imati 20 minuta da iznese svoju
18 repliku. Posle toga g. Mustafa imaće priliku da se lično
19 ukratko obrati Panelu.

20 Sada bih zamolila Branioca g. Mustafe da počne svoju
21 argumentaciju i imaćete na raspolaganju sat i trideset minuta,
22 do 15 časova i 10 minuta. Izvolite.

23 G. VON BONE: [Prevod] Hvala najlepše, Časni Sude.

24 Časni Sude, 16. decembra 2022., Pretresni panel 1 doneo
25 je presudu u predmetu Saliha Mustafe. Salih Mustafa teretio se

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 8

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 po četiri tačke za: Proizvoljno zatvaranje, surovo postupanje,
2 mučenje i ubistvo.

3 Izrečena mu je oslobađajuća presuda za surovo postupanje,
4 a utvrđeno je da je kriv za proizvoljno zatvaranje i za to mu
5 je izrečena kazna od 10 godina. Po Tački 3, odnosno mučenju,
6 Pretresni panel izrekao mu je kaznu od 22 godine zatvora. I
7 najzad po 4. tački ubistvo, izrečena mu je osuđujuća presuda
8 na 25 godina. Prilikom određivanja kazne, izrečena mu je
9 jedinstvena kazna od 26 godina.

10 U ime g. Mustafe, Odbrana je 2. februara podnela najavu
11 žalbe protiv presude i oslo -- i kazne koja je izrečena g.
12 Mustafi. Odbrana traži preinačenje osuđujućih presuda po
13 Tačama 1, 3 i 4 i donošenje oslobađajuće presude po svim
14 tačkama ili nalog kojim se predmet vraća prvostepenom Panelu.
15 I mi ćemo predložiti takođe da se preispita da li je presuda u
16 skladu sa ustavom. Najzad, ukoliko neka ili sve od osuđujućih
17 presuda budu potvrđene, onda tražimo ublažavanje kazne.

18 Odbrana je podnela žalbeni podnesak, ispravljenu verziju
19 žalbenog podneska 2. maja 2023. Tu su formulisani žalbeni
20 navodi. U suštini, oni se svode na devet žalbenih navoda sa 51
21 podnavodom. Od njih je šest isto ili skoro isto, a u žalbenom
22 podnesku Odbrane pominju se ili i upućuje se i na druge
23 podnavode.

24 Odbrana g. Mustafe duboko je uverena da je presuda
25 pogrešna i da je kazna koja je izrečena optuženom takođe

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 9

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 pogrešna. Čak i da je utvrđeno da je žalilac kriv, kazna koja
2 mu je izrečena nije proporcionalna i previše je stroga.

3 U ograničenom vremenskom roku koji imamo za obraćanje
4 žalbenom veću, Odbrana će izdvojiti više žalbenih navoda na
5 koje bi smo želeli da skrenemo pažnju žalbenom panelu.

6 Pre svega, prvi navod o standardima za ocenjivanje
7 svedoka i njihovog svedočenja.

8 Prvostepeni Panel je pogrešio kada je trebalo da primeni
9 fer i nepristrasne standarde i nije primenio ni kriterijume
10 koje je sam definisao na jednak način, kada je ocenjivao
11 svedočenje svedoka Tužilaštva i Odbrane.

12 Prvostepeni Panel koristio je kriterijume koje je sam
13 definisao, npr. u 35 paragrafu presude. Ti kriterijumi bili su
14 zatim upotrebljeni kao standard za ocenjivanje verodostojnosti
15 i pouzdanosti svedoka. U paragrafu 50 i dalje u presudi,
16 opisano je da je postojala atmosfera straha i zastrašivanja
17 svedoka.

18 Kada je reč o navodu 1J, Odbrana je objasnila u svom
19 žalbenom podnesku da se Prvostepeni panel oslonio u velikoj
20 meri na dva subjektivna kriterijuma koji se mogu naći u 8 i 9
21 odeljku, kriterijuma u presudi kako ih je definisao
22 Prvostepeni panel. Ti kriterijumi nabrojani su u paragrafu 35
23 presude.

24 Naročito, Pretresni panel je gotovo nevoljno prihvatio
25 kao činjenicu svedočenje svedoka koji poriču da je postojao

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 10

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 zatvor na imanju u Zlašu. U svim slučajevima kada su svedoci
2 svedočili o tome, Prvostepeni panel je bio vrlo oprezan kada
3 je reč o takvim dokazima i o takvim licima.

4 Kada su ljudi svedočili o tome da nije postojao zatvor i
5 da ljudi nisu zlostavljani na imanju u Zlašu, to bi dovelo do
6 činjenice da optužbe ne mogu da budu dokazane van razumne
7 sumnje. Međutim, takvo svedočenje uvek je primljeno sa velikim
8 rezervama ili je tome suprotstavljano svedočenje tri svedoka
9 koji su iznosili optužbe.

10 U presudi, kada je reč o svedocima Odbrane, Odbrana tvrdi
11 da su primenjena samo dva od kriterijuma na one svedoke koji
12 su u svom svedočenju tvrdili da nije bilo ljudi koji su na
13 imanju u Zlašu bili zatvoreni. Bilo je osam svedoka koji su
14 svedočili, koji su posvedočili da nije postojao zatvor, niti
15 da su ljudi bili zlostavljani na imanju u Zlašu. To pomaže da
16 se utvrdi da se optužbe ne mogu dokazati.

17 Npr. kada je Fatmir Sopi koji je bio svedok Tužilaštva i
18 komandant OVK, koji je bio upoznat sa imanjem, posvedočio da
19 nije bilo ljudi koji su bili zatvoreni ili zlostavljani u
20 Zlašu, Pretresni panel se iznenada oslonio na činjenicu da su
21 drugi svedoci Tužilaštva svedočili drugačije, što se vidi u
22 paragrafima 119 i 122 prvostepene presude.

23 Odbrana od početka zauzima stav da žrtve možda jesu bile
24 zatvorene, ali svakako ne u to vreme i na tom mestu. I da
25 žrtve u zatočeništvu nije držala BIA, jer ta jedinica nije

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 11

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 imala nadležnosti da to učini.

2 Međutim, pristup Prvostepenog panela sistematski je uvek
3 bio isti. Onog trenutka kada bi neki svedok rekao da na tom
4 mestu niko nije bio zatvoren niti zlostavljan, Predprvostepeni
5 panel bi počeo da izučava motive tog lica za takav iskaz i da
6 navodi da je lice imalo neke druge motive da se tako izjasni.
7 Ili je jednostavno smatralo da takav iskaz nije verodostojan.

8 Drugi primer slične vrste jeste Sejdi Veseli, svedok
9 Tužilaštva i komandant OVK, koji je bio dobro upoznat sa
10 imanjem. On je posvedočio da niko nije bio zatvoren niti
11 zlostavljan u Zlašu. Prvostepeni Panel, u stavu 128 presude je
12 prekopirao svoje razmatranje u vezi sa neverodostojnošću
13 njegovog iskaza, o tome da nije postojao zatočenički objekat i
14 da ljudi tamo nisu bili zlostavljani.

15 Prvostepeni Panel je u stavu 129 izneo zaključak da je g.
16 Sejdi Veseli -- strateški preusmerio svoj iskaz kako bi
17 zaštitio optuženog i ugled OVK. Međutim, to sa tačke gledišta
18 Odbrane nema nikakvog smisla, jer nigde nije navedeno na koji
19 je način to g. Veseli strateški usmeravao svoj iskaz. G.
20 Veseli je jednostavno odgovarao na pitanja koja su postavljale
21 strane učesnici u postupku i Panel. Činjenica da g. Veseli i
22 dan danas poštuje OVK i stvar OVK i svoje saborce je činilac
23 koji se može primeniti na sve ljude na Kosovu, jer se OVK
24 borila za nezavisnost Kosova. U stvari, bilo bi sasvim
25 neverovatno da je g. Veseli izjavio da ne podržava borbu OVK.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 12

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Ali, sve to ni na koji način ne menja njegov iskaz, niti
2 njegova saznanja u vezi sa datom lokacijom.

3 Imamo i drugi primer, iskaz Fatmira Humollija. To je još
4 jedan primer svedoka Tužilaštva, čiji je iskaz o činjeničnom
5 stanju odbačen, iako opovrgava optužbe koje se stavljaju na
6 teret optuženom. Bez obzira na to šta je g. Humolli možda
7 mislio o Specijalizovanim većima Kosova, njegova žena i deca
8 su se nalazili na imanju. Povremeno je i on lično bio
9 prisutan. Njegov iskaz nije uvažen. Odbačen je kao
10 neverodostojan, samo zbog toga što je rekao da BIA nije bila
11 nadležna da hapsi i zatvara bilo koga.

12 U stvari, Humolli je potkrepio iskaze Fatmira Sopijsa i
13 Sejdija Veselija, ali, po rečima Prvostepenog panela u stavu
14 133, citiram, "njegov iskaz u velikoj meri opovrgavaju jasni i
15 međusobno potkrepljeni dokazi koji upućuju na to da su lica
16 bila zatočena..."

17 Samo zato što je on svedočio o mandatu BIA-e, to ne znači
18 da postoji protivurečnost u njegovom iskazu. Kada je on
19 svedočio kao član komandnog štaba Operativne zone Lab,
20 jednostavno se razlikuje od iskaza žrtava svedoka. Ali, to ni
21 na koji način ne utiče na verodostojnost njegovog iskaza u
22 vezi sa ovim konkretnim pitanjem.

23 Iz presude je jasno da onog trenutka kada svedoci daju
24 usmeni iskaz kojim se -- opovrgavaju optužbe, pred --
25 Prvostepeni panel počinje izbliza da izučava te svedoke,

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 13

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 odnosno njihova lična uverenja. Svi ti ljudi su bili dobro
2 upoznati sa mestom na kojem su izvršena, po navodima, krivična
3 dela. Odbrana tvrdi da takvi kriterijumi ocenjivanja iskaza
4 svedoka nisu primenjivani na svedoke koji su dali iskaz kojim
5 se potvrđuju optužbe. U takvim slučajevima, njihov iskaz je
6 smatran verodostojnim.

7 Odbrana tvrdi da pristup Prvostepenog veća je bio takav
8 da nisu kriterijumi koje je samo Veće utvrdilo, primenjivani
9 na pravičan i jednak način. Pogotovo kada su u pitanju iskazi
10 kojima su opovrgavane optužbe ili iskazi kojima se opovrgavaju
11 iskazi žrtava svedoka.

12 Isto tako, Prvostepeno veće nije na pravičan i jednak
13 način pripremio, primenio kriterijume za ocenjivanje dokaza
14 kojima se opovrgavaju činjenice povezane sa lokacijom i
15 pitanjem da li su na toj lokaciji neka lica bila zatočena i
16 zlostavljana ili nisu. Kada jedan Sud ne ocenjuje dokaze na
17 pravičan i ravnopravan način, to ide na štetu optuženom.

18 U ovom predmetu, takav proizvoljni pristup ne može da
19 odoli analizi i ne predstavlja valjanu presudu. Zbog toga,
20 takav neravnopravni, nepravični, pristrasni i proizvoljni
21 pristup ocenjivanju dokaza ne može da stoji, jer se njime
22 obesnažuje presuda.

23 Prvostepeni Panel nije ocenjivao iskaze svedoka u celosti
24 i nije ih sagledavao u sklopu ostalih dokaza. Kada bi bili
25 predočeni dokazi ili saslušani iskazi kojima se opovrgavaju

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 14

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 optužbe, onda bi Prvostepeni panel jednostavno suprotstavio
2 takvim dokazima i iskazima, neke druge dokaze i iskaze kojima
3 se potvrđuju optužbe. Neravnoteža je očigledna. Kada pogledamo
4 broj svedoka koji su opovrgli optužbe, njih je bilo ukupno
5 osam i broj svedoka koji su potrdili optužbe, a kojih je bilo
6 svega četvoro. Dakle, Prvostepeno veće je pogrešilo kada je
7 zaključilo da veću snagu imaju dokazi koji idu u prilog
8 optužbi, stav 119, 129 i 133 prvostepene presude.

9 Čak i kada je jedan od četvoro žrtava svedoka
10 protivurečio iskazu druge dve žrtve svedoka u svom iskazu o
11 zatočenju, zlostavljanju i saslušavanjima kojima je bio
12 podvrgnut, u tom delu je njegov iskaz smatran
13 "neverodostojnim." Dakle, taj deo njegovog iskaza Prvostepeni
14 panel nije smatrao podjednako verodostojnim kao suprotni iskaz
15 druga dva svedoka.

16 Takođe, važno je imati u vidu i sledeće. Od četiri
17 svedoka koji su dali iskaze kojima se potvrđuju optužnice,
18 jedan je vrlo jasno opisao neku sasvim drugu lokaciju. To je
19 Svedok 4669. A, drugi Svedok 3594, govorio je o svega dve
20 zgrade na čitavom imanju.

21 Ta dva svedoka, mislim na Svedoke 4669 i 3594, su dali
22 iskaze koji su se međusobno u velikoj meri razlikovali, kada
23 je reč o opisu te lokacije. I po mišljenju Odbrane, njihovi
24 iskazi nisu na valjan način ocenjeni, kada je u pitanju mesto
25 na kojem su bili zatočeni.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 15

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Prvostepeni Panel nije svaki iskaz sagledavao imajući u
2 vidu celokupni korpus dokaza. A, trebalo je tako da postupi u
3 skladu sa Pravilom 139(2) Pravilnika o postupku i dokazima.
4 Međutim, Prvostepeni panel je samo jedan deo iskaza i dokaza
5 razmatrao na selektivni način. Zbog toga, Prvostepeni panel
6 nije na valjan način ocenilo dokaze, već je to učinilo samo
7 delimično. Pogrešilo je dakle u primeni pravila 139(2)
8 pravilnika.

9 Sada ću preći na jedno drugo pitanje kojim želim da se
10 pozabavimo, a to je lokacija na kojoj su žrtve bile zatočene,
11 na kojoj su prema navodima iz optužnice bile držane i
12 zlostavljane, pa čak i mučene. U pitanju su žalbeni navodi 2,
13 2D, 2E i 2H iz našeg žalbenog podneska.

14 Žalbeni navod 2D odnosi se na konkretno mesto na kojem se
15 navodi da su izvršena krivična dela. Sudija za pretodni
16 postupak potvrdio je optužnicu 5. oktobra 2020. godine.
17 Odbrana je navela u svom žalbenom postupku primere slučajeva
18 kada je Sudija za prethodni postupak potvrdio optužbe na
19 osnovu činjenice da su lica bila zatočena i premlaćivana u
20 samo jednoj jedinoj zgradi, u prostoriji u kojoj su držani u
21 prizemlju i u jednoj drugoj prostoriji na spratu. Ali, dakle u
22 samo jednoj zgradi.

23 Tužilaštvo u svom predpretresnom podnesku takođe govorio
24 samo o jednoj jedinoj zgradi. Odbrana se tim pitanjima bavila
25 u stavovima 99 i 100 ispravljene verzije svog žalbenog

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 16

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 podneska.

2 Suđenje je počelo 15. septembra 2021. godine, uvodnom
3 izjavom Tužilaštva. U toj uvodnoj izjavi, Tužilaštvo je ponovo
4 navelo da su se u toj istoj zgradi, da su u toj istoj zgradi
5 izvršena krivična dela koja se optuženom stavljaju na teret.
6 Odbrana bi sada želela da pokaže snimak uvodne reči
7 Tužilaštva, u delu u kojem je reč o ovoj temi.

8 To je transkript od 15. septembra 2021. godine, strana
9 328, redovi od 19. do 21., na strani P329. U pitanju je
10 verzija transkripta na engleskom jeziku.

11 Molim da se pusti snimak, počev od 1:01:05 do 1:05:43.

12 [Video snimak]

13 "G. Michalczuk: Sada Časni Sude, dozvolite mi da se
14 vratim na zgradu zatvora na imanju u Zlašu, gde su se odigrala
15 krivična dela.

16 "To je bila dvospratna zgrada, kao što se vidi sa
17 fotografije koju smo prikazali. U pitanju je fotografija iz
18 vazduha. To je jedna nevelika zgrada, izolovana od drugih
19 građevina. Danas to imanje više ne postoji. Preostala je još
20 samo jedna kućica.

21 "Pokazaću vam još nekoliko fotografija imanja, koje je
22 snimio UNMIK, u aprilu 2006. godine. Nadam se da ću, da će to
23 biti od pomoći Sudskom panelu, da bolje razume raspored i
24 izgled date lokacije.

25 "Počeću od fotografija snimljenih iz vazduha 2006.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 17

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 godine, koje sam već prikazao pre nekoliko minuta.

2 "Pa ću ljubazno zamoliti Sudsku poslužiteljku da nam sada
3 prikaže sledeći slajd.

4 "To je slajd broj 14.

5 "Zaokružena zgrada je ona zgrada gde, kako Tužilaštvo
6 tvrdi, su izvršena krivična dela za koja se optuženi tereti.

7 "Molim da sada pređemo na slajd broj 15.

8 "Časni Sude, na ovom slajdu vidite tri zgrade. Najmanju,
9 na kojoj je bio zatvor u Zlašu. Tužilaštvo tvrdi da u aprilu
10 1999. godine, više Albanaca sa Kosova je tu bilo zatočeno. Oni
11 su bili protivpravno zatočeni i zlostavljani. Prava, plava
12 strelica pokazuje prostorijske na gornjem spratu, gde su se
13 nalazili pripadnici jedinice BIA, kao i optuženi, kada su
14 boravili u Zlašu. Žuta strelica pokazuje donji deo zgrade, gde
15 su držane žrtve.

16 "Molim vas da nam prikažete sledeći slajd. To je slajd
17 broj 16.

18 "Na ovom slajdu vidite iste zgrade, ali iz nešto
19 drugačijeg ugla. Sa desne strane, na fotografiji vidite zgradu
20 koja nas interesuje u ovom predmetu. Plava -- strelica
21 pokazuje gde se nalazi ta zgrada. Videćete, ovo smo videli već
22 i na prethodnom slajdu, a videćete tu istu zgradu i na
23 kasnijim.

24 "Molim Poslužitelja da nam prikaže slajd 17. Hvala.

25 "Ovde vidite glavnu zgradu, gde su neke od žrtava

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 18

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 zlostavljane. Žrtve su bile u podrumu zgrade, sa leve strane u
2 odnosu na vrata. Vidite žutu strelicu. A, vođeni su spoljnjim
3 stepeništem na gornji sprat, gde su saslušavani i
4 premlaćivani. Taj sprat je označen plavom strelicom. Sam
5 optuženi nam je dao detaljan opis te zgrade.

6 "Časni Sude, videćete istu zgradu i na fotografijama koje
7 je predočila Odbrana. Jedan od fotografija zgradi nalazi se na
8 sledećem slajdu. To je slajd 18.

9 "Ovo je taj slajd. Na njemu se zgrada vidi sa leve
10 strane. Plava i žuta strelica pokazuju mesto gde se nalazila
11 BIA, gde su vršena saslušanja i zlostavljanja žrtava i mesto
12 na kojem su držane žrtve. To je prikazano žutom strelicom.

13 "Susedna manja zgrada, drvena štala sa trouglastim krovom
14 od crvene opeke je jedina zgrada koja i dan danas i dalje
15 postoji na toj lokaciji."

16 G. VON BONE: [Prevod] U redu. Hvala vam, Sudski
17 službeniče. Možemo sada ovo da uklonimo sa ekrana.

18 Sada ću citirati neke izjave Tužilaštva iz ovog snimka.
19 Tu stoji:

20 "Opkoljena [kao što je prevedeno] zgrada," prikazana na
21 dijapozitivu, odnosno slajdu 14, "je zgrada u kojoj su
22 izvršeni, po navodima Tužilaštva krivična dela za koja se
23 optuženi tereti u optužnici."

24 Tužilaštvo je takođe reklo sledeće:

25 "Zgrada" prikazana na slajdu 16 "sa desne strane

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 19

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 fotografije je zgrada koja nas interesuje u ovom predmetu i na
2 nju ukazuje plava strelica."

3 Dalje:

4 "Slajd" 17 "prikazuje glavnu zgradu, u kojoj su se
5 odigrala zlostavljanja jednog broja žrtava, o kojima se iznose
6 navodi."

7 Dakle, optužnica se zasniva na tezi da je do svih
8 zlostavljanja došlo u jednoj zgradi. Tužilaštvo je prikazalo
9 tu istu, jednu jedinu zgradu, koja je takođe pominjana i pod
10 nazivom oda. Svedocima su prikazivane fotografije i na njima
11 je uvek prikazivana ova jedna te ista, jedina zgrada, u kojoj
12 su prema navodima izvršena krivična dela za koja se optuženi
13 tereti u optužnici. Odbrana se prilikom svojih istraga, stoga
14 takođe usredsredila na tu istu zgradu i kasnije svedoke
15 isptivala samo u vezi sa tom jedinom zgradom.

16 Kada je u pitanju bilo koji krivični predmet, vreme,
17 mesto i radnje su ključna obeležja krivičnog dela koja valja
18 utvrditi, kako bi neko bio proglašen krivim za optužbe za koje
19 se tereti. U tekstu "Obeležja krivičnog dela" MKS, govori se o
20 tome, govori se o počiniocu krivičnih dela koji je jedno ili
21 više osoba držao na određenoj lokaciji. Pozivam se ovde na
22 član 8(2)(a)(vii) iz Statuta Međunarodnog krivičnog suda MKS.
23 Nije reč o istom krivičnom delu u Statutu kao i u našem
24 predmetu, ali je ovo takođe važna naznaka.

25 Odbrana smatra da ni Tužilaštvo, ni Provstepeni panel ne

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 20

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 mogu da u nekom kasnijem trenutku govori o nekoj drugoj
2 lokaciji, kada je Tužilaštvo sve vreme dosledno i konkretno
3 govorilo o jednoj lokaciji. Ne može Tužilaštvo da promeni svoj
4 stav sa tim u vezi. Da bi to bilo moguće, neophodno je da se
5 promeni optužnica.

6 Međutim, upravo se to dogodilo pred sam kraj suđenja i
7 čak je Prvostepeni panel tražio razjašnjenje od Tužilaštva, sa
8 tim u vezi. Kao što je to Odbrana navela u svom žalbenom
9 podnesku, u stavovima 103 do 108, Tužilaštvo je upravo na
10 takav način potpisa -- postupilo. I Odbrana tvrdi da je
11 proizvoljna promena lokacija na kojoj je izvršeno delo
12 proizvoljnog lišavanja slobode i mučenja, nešto što je Odbrani
13 nanelo veliku, što je Odbranu u velikoj meri oštetilo.

14 Odbrana tvrdi da je prevarena u pogledu toga na kojoj su
15 lokaciji izvršena krivična dela. Da je Odbrana od početka
16 znala da krivična dela nisu izvršena samo u jednoj zgradi,
17 kako je to Tužilaštvo na početku tvrdilo, već u više zgrada
18 kako je to tvrdilo kasnije, onda bi drugačije ispitivalo
19 svedoke Tužilaštva. I takođe bi na drugi način ispitivala
20 svoje vlastite svedoke, dok je sprovodila istragu. Odbrana bi
21 sprovela drugačiju istragu. Tražila bi drugačije dokaze.
22 Tražila bi druge svedoke koji bi mogli nešto konkretnije da
23 kažu o tome kako su korišćene ostale zgrade.

24 Ali, nije bilo razloga da Odbrana tako postupi, jer je
25 lokacija sve vreme dosledno opisivana na jedan te isti način.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 21

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 I to važi i za Tužilaštvo i za Prvostepeni panel. Govorilo se
2 tokom suđenja o prizemlju i gornjem spratu. O jednoj te istoj
3 zgradi.

4 Prvostepeni Panel u presudi, stav 372 je izjavio da to
5 pitanje nije važno za utvrđivanje krivice po optužbama.
6 Međutim, da je to slučaj pa zašto je onda Panel od Tužilaštva
7 tražio tokom sudskih zasedanja da odgovori na to konkretno
8 pitanje, u kojoj zgradi Tužilaštvo tvrdi da su izvršena
9 krivična dela. Onda takvo pitanje koje je Panel uputio
10 Tužilaštvu nema nikakvog smisla. Odbrana tvrdi [sic] da je sa
11 tim u vezi Prvostepeni panel pogrešio.

12 Optužbe se temelje na činjenicama. Tužilaštvo temelji
13 optužbe u optužnici na činjenicama koje je iznelo. Te
14 činjenice su stoga od ključnog značaja. I stoga ovo pitanje
15 svakako nije nebitno za optužbe. Sam temelj optužbi su
16 činjenice. U ovom predmetu Pretresni panel je morao da se drži
17 činjenica na kojima se temelje optužbe. Tužilaštvo ne može da
18 menja te činjenice kako bi ih prilagodilo na način koji
19 odgovara njihovoj tezi. A, Pretresni panel ne može *proprio*
20 *motu* da tumači te činjenice. Tužilaštvo mora da se drži onoga
21 što je reklo, a Odbrana i optuženi moraju biti u mogućnosti da
22 se oslone na reči Tužilaštva kada Tužilaštvo izvodi svoje
23 dokaze.

24 Pretresni Panel je pogrešio kada je, je pogrešilo kada je
25 navelo da to pitanje nije bitno za ocenu optužbi. Te same

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 22

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 činjenice su osnova optužbi.

2 Pretresni Panel je takođe pogrešio, kao što je to učinio
3 u stavu 373 presude, kada je naveo da je Odbrana imala priliku
4 da ispita svedoke Tužilaštva po tom pitanju. Mi to nismo mogli
5 da uradimo i nije bilo razloga da to uradimo, budući da je
6 Tužilaštvo jasno navelo o kojoj zgradi govori. Celo ovo
7 pitanje je pokrenuto gotovo pred kraj suđenja. I sada raditi
8 ponovo to bi iziskivalo jako puno vremena, a to je dragoceno
9 vreme koje bi optuženi proveo u međuvremenu u pritvoru.

10 Dužnost je Panela da utvrdi istinu. Odbrana konstatuje da
11 sam Panel se nikada nije usredsredio na bilo koju drugu
12 zgradu, osim one koju je Tužilaštvo istaklo.

13 Odbrana ponavlja da je to, da to značajno odstupanje od
14 lokacije gde su navodno izvršena krivična dela, predstavlja
15 sudsku grešku, sudsku grešku budući da je to fundamentalno u
16 jednom krivičnom postupku, da se utvrde činjenice, odnosno gde
17 su izvršena krivična dela navedena u optužnici.

18 A, takođe je fundamentalno pravo optuženog da zna gde su
19 se navodno odigrala krivična dela. Kažem "gde" ne u smislu
20 Zlaša ili u smislu u, na imanju, već u smislu da hoću da
21 govorim o konkretnoj zgradi koju je Tužilaštvo navelo u
22 uvodnoj reči i kasnije na fotografijama koje je pokazalo Tužil
23 -- svedocima. Odbrana i Pretresni panel moraju biti u
24 mogućnosti da mogu da se oslone na tako konkretne informacije.

25 Odbrana napominje usput, da ni jedan od svedoka nikada

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 23

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 nije naveo da je to bilo u toj konkretnoj zgradi. Samo je
2 jedan rekao da to liči na zgradu u kojoj je navodno držan. Svi
3 svedoci nisu bili u mogućnosti da vide, zato što su imali
4 vreću preko glave i nisu mogli da identifikuju, prepoznaju tu
5 zgradu.

6 Panel je u stavu 272 izjavio:

7 "Da se Panel mora uveriti ... da su krivična dela ...
8 izvršena u jednoj ili u jednoj ili u više zgrada koje su
9 navedene u bazi BIA-e, u periodu od ... 1. do 19. aprila 1999.
10 ..."

11 Dakle, ključni faktor je da jedna zgrada jeste bila
12 konkretno navedena, kao što je prikazano u snimku i kao što je
13 Tužilaštvo pokazalo na početku i kasnije tokom celokupnog
14 suđenja. Ono je uporno pokazivalo jednu zgradu.

15 Panel ne može da se udaljuje od optužnice. Tužilaštvo je
16 iznelo optužnicu i nju je potvrdio Sudija za prethodni
17 postupak. Stoga nema mogućnosti da Panel iznosi neka dodatna
18 tumačenja. A, Panel je pogrešio budući da se držao standarda
19 koji je sam odredio i ne uzevši u obzir opravdane interese
20 Odbrane. Zbog toga je sudski postupak bio nepravičan, u smislu
21 Člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

22 Ti interesi su između ostalog da Odbrana mora biti u
23 mogućnosti sa izvesnošću da se osloni na konkretne okolnosti
24 predmeta, onako kako ga je iz -- Tužilaštvo predstavilo i kako
25 ga je navelo u potvrđenoj optužnici. Ispitivanje svih

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 24

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 relevantnih svedoka u pogledu svih optužbi od strane Odbrane,
2 u pogledu bilo koje druge zgrade koja se nalazila na tom
3 imanju, a uzevši u obzir da je Odbrana imala određeno vreme za
4 ispitivanje koje je bilo 50 posto vremena koje je imalo
5 Tužilaštvo. Zatim, faza u kojoj je bio postupaku u tom
6 trenutku. Konkretno, Panel je postavio to pitanje neposredno
7 pre završnih reči. I na kraju, istraga koju je Odbrana
8 sprovela u pogledu lokacije i odabira svedoka koji su mogli da
9 svedoče o zgradama na imanju.

10 Činjenica da Tužilaštvo u svojoj uvodnoj reči je navelo
11 samo jednu zgradu, morao je biti rezultat njihove istrage i
12 moralo se to temeljiti na izjavama koje je Tužilaštvo dobilo
13 od svojih svedoka. Sudska je greška ukoliko je optuženi
14 proglašen na činjeničnoj osnovi, kada ta činjenična osnova se
15 iznenada promenila gotovo na kraju samog suđenja. Činjenična
16 osnova je utvrđena na početku suđenja i to vrlo jasno. I
17 optuženi i njegova Odbrana su onda imali izvesnost u smislu da
18 je Odbrana mogla da vodi svoj rad na temelju te činjenične
19 osnove.

20 Ta izvesnost je potvrđena i u Potvrđenoj optužnici i u
21 prikazu činjeničnih okolnosti koje je iznelo Tužilaštvo u
22 pogledu navedenih činjenica.

23 E sad, ako neko promeni činjeničnu osnovu ili počne da
24 prilagođava te činje -- tu činjeničnu osnovu, onda Odbrana
25 svakako ne može to da očekuje. Jasno je da ne može da očekuje

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 25

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 i anticipira, kada se to uradi gotovo pri kraju sudskog
2 postupka.

3 Odbrana mora biti u mogućnosti da se osloni sa izvesnošću
4 na činjenice koje je iznelo Tužilaštvo i ta činjenična osnova
5 koja je izneta u potvrđenoj optužnici će biti i ostati
6 činjenična osnova za optužbe. Ne može se menjati ta činjenična
7 osnova ili izmenjivati, dopunjavati, kako bi se zadovoljile
8 potrebe vlastite teze. Dakle, mora se služiti pravdi, a ne
9 vlastitoj tezi. Međutim, ovde je Tužilaštvo upravo to uradilo.

10 U razmatranju Panela je napravljena greška, kada je Panel
11 naveo da je to nebitno za ocenu optužbi. I rezultat toga je
12 sudska greška. Pretresni Panel je morao biti kritičnog stava,
13 kada je došlo do tih činjeničnih promena. A, umesto toga Panel
14 je rekao da je to nebitno za optužbe. I za Pretresni panel i
15 za Odbranu je važno da mogu da se oslone na činjenične osnove
16 koje je predstavilo Tužilaštvo, jer je to početna tačka za
17 ocenu pitanja gde, na kojoj lokaciji su izvršena dela i koje
18 su činjenice u predmetu. Jer, na kraju krajeva, lokacija,
19 odnosno pitanje gde je to izvršeno je od ključnog važnosta --
20 važnosti i to isto toliko kao i pitanje šta se desilo, kao i
21 pitanje kada se to desilo. Ti elementi optužbi su od ključne
22 važnosti, kako bi optuženo lice bilo proglašeno krivom --
23 krivim za neku optužbu.

24 To u suštini sve predstavlja sudsku grešku, zato što je
25 bila netačna činjenična osnova u predmetu. Pretresni Panel ne

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 26

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 može popunjavati praznine u optužnici ili ih menjati i
2 tumačiti tako kako bi to odgovaralo optužbama. Panel se mora
3 starati da optuženi u slučaju sumnje se tretira tako da sumnja
4 ide njemu u prilog. Panel je zasnovao svoje zaljučke o krivici
5 na pogrešnoj činjeničnoj osnovi, a morao se držati činjenica
6 onako kako su one bile iznete.

7 Stoga Panel nije mogao i nije doneo ispravan zaključak.

8 Razlozi 2E i 2H su vrlo povezani sa ovim pitanjem o kome
9 sam sada govorio. Odbrana je u navodu 2E govorila o tome da
10 svedoci nisu bili u mogućnosti da prepoznaju zgradu u kojoj su
11 držani, s obzirom na to kako su uhapšeni i kako su premeštani.

12 Tužilaštvo je imalo četiri svedoka koji su izjavili da su
13 bili zatvoreni. Jedan od tih četiri svedoka, konkretno Svedok
14 3594 izjavio je da nikada nije video optuženog na mestu gde je
15 bio zatvoren ili gde su ga ispitivali. Međutim, u stavu 364
16 presude, Pretresni panel je zaključio da su oni mogli da
17 prepoznaju zgrade u kojima su navodno držani. I to se temelji
18 na tome što su svedocima, što je svedocima pokazana ista
19 fotografija koju su ranije videli i oni su to samo potvrdili
20 na zatvorenoj sednici.

21 Taj zaključak o identifikaciji zgrade je pogrešan, jer ni
22 jedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao izvesti
23 takav zaključak. Pretresni Panel nije mogao da dođe, razumno
24 da dođe do tog zaključka. Razlog je što su tri svedoka
25 govorila o okolnostima u kojima su uhapšeni i prebačeni, kada

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 27

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 su ispitivani ili kada je bilo potrebe da budu ispitivani i
2 oni su u suštini stalno imali vreću na glavi.

3 Zaključak Pretresnog panela da ta tri svedoka su mogli da
4 prepoznaju lokaciju gde su bili držani, se ne miri sa
5 činjenicom, činjenicama o kojima su govorila ta tri svedoka. U
6 stavu 675 presude, Pretresni panel navodi:

7 "Ta atmosfera stalnog straha, dodatno je pospešivana
8 činjenicom da optuž -- zatvoreni nisu, zatvorena lica nisu
9 obaveštena o razlozima zašto su lišeni slobode. Imali su vreće
10 na glavi, kada su izvođeni iz štale. Rečeno im je da ne
11 gledaju okolo. Držani su u mraku. Nisu smeli da razgovaraju
12 među sobom i nisu smeli da spavaju."

13 Odbrana iznosi da ta dva faktora se protive, u smislu da
14 se jednostavno ne mogu izmiriti. Ne može se izvršiti pozitivna
15 identifikacija, kada imamo iskaze koji su toliko u
16 suprotnosti. Jedna okolnost nužno isključuje drugu.

17 Pretresni Panel nije odredio nikakav standard po kome
18 verodostojna identifikacija lokacije gde su oni zatvoreni je
19 mogla da bude izvršena od strane bilo kog svedoka. Tako da
20 tokom tog kratkog vremena nakon što su pušteni na slobodu, to
21 kratko vreme koje su imali nije dovoljno kako bi moglo da se
22 pot -- kako bi mogao da se potvrdi njihov iskaz u pogledu tog
23 pitanja.

24 Mi smo se u našem žalbenom podnesku naveli, pozvali na
25 tri svedoka. To su Svedoci 1679, 3593 i 4669 i mi smo to

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 28

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 naveli u stavovima 115 i do 150 našeg žalbenog podneska.
2 Njihova identifikacija lokacije je s obzirom na okolnosti, kao
3 što smo naveli u podnesku, potpuno neuverljiva. Ponoviću,
4 dakle njihova identifikacija lokacije je s obzirom na
5 okolnosti u kojima su se nalazili, kao što smo naveli u našem
6 podnesku, potpuno neuverljiva budući da su imali vreću na
7 glavi svaki put kada su izlazili napolje. Tako da je to
8 zapravo neidentifikacija koju imamo. I jedan od njih je rekao
9 da zgrada koja se vidi na fotografiji je tek ličila na zgradu
10 u kojoj je bio.

11 Odbrana tvrdi da te činjenice predmeta su pogrešno
12 utvrđene, zato što nismo imali odgovarajuću identifikaciju ili
13 u najmanju ruku, Pretresni panel nije utvrdio razumni standard
14 na temelju kog je trebalo izvršiti pozitivnu identifikaciju.
15 Tek 22 godine kasnije nakon tih događaja, Panel kaže da su
16 svedoci prepoznali zgrade i nije uzeo u obzir šta su svedoci
17 rekli u pogledu zatvaranja i prevoza. A, to su informacije
18 koje su u sukobu sa identifikacijom zgrade. Usled te
19 neprimerene identifikacije, došlo je do pogrešnog zaključka.

20 I na kraju --

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Oprostite, imamo
22 pitanje.

23 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Mogu li postaviti jedno pitanje.
24 Želeo bih da se vratimo na zgrade i stav 372 presude, gde
25 Panel govori o više zgrada.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 29

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 U optužnici, u stavovima 5, 18, 31, 32 do 35, Tužilaštvo
2 kaže, citiram "Jedinica BIA dejstvovala je sa imanja na kom je
3 bilo više zgrada."

4 "Jedinica BIA se služila tim imanjem kao bezbednim
5 mestom, te mestom za zatvaranje i ispitivanje."

6 Nije li imanje, objekat koji je ovde naveden, objekat
7 koji se sastoji od više zgrada?

8 G. VON BONE: [Prevod] Da. Tu imamo više zgrada i to je i
9 Tužilaštvo reklo u uvodnoj reči. Dakle, pitanje nije da li je
10 na imanju bilo više zgrada. Pitanje je, u kojoj lokaciji su ti
11 ljudi držani, zlostavljani, mučeni ili ostavljeni da budu
12 sami, kako god. Dakle, to je ključno pitanje. To je, o tome je
13 Tužilaštvo, Odbrana i Pretresni panel ispitivao, su ispitivali
14 svedoke. I zato sam želeo da vam pokažem snimak.

15 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Ali, mene interesuje gde imamo
16 odstupanje, ukoliko se u optužnici govori o imanju i imamo ono
17 što je Pretresni panel naveo, a to je citat u kom se govori da
18 je nebitno kada se kaže:

19 "...da krivična dela za koja se tereti, su izvršena u
20 jednoj ili više zgrada koja su, koje su navedene gore,"
21 uključujući i ovu konkretnu zgradu.

22 Dakle, gde je pogrešan pravni argument na koji se, a
23 imamo na šta se Pretresni panel pozivao, odnosno na optužnicu
24 koju sam citirao. Dakle, u optužnici se jasno govori ne o
25 jednoj konkretnoj zgradi, već o više zgrada. I Pretresni panel

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 30

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 pominje upravo da je bilo jedna ili više zgrada. Dakle, vi
2 imate neke poteškoće sa tim zaključkom Pretresnog panela u
3 stavu 372?

4 G. VON BONE: [Prevod] Imam problem u pogledu sledećeg,
5 Časni Sude. Na imanju imamo više zgrada. Nema problema. Svima
6 je to jasno. Ali, gde je na tom imanju bilo mesto gde su ti
7 ljudi držani i zlostavljani. To je bilo u središtu istraga
8 Tužilaštva. To je navedeno i u potvrđenoj optužnici. Dakle,
9 gde su oni držani i bili zatvoreni.

10 A onda, ne može se na kraju suđenja reći, oni su držani u
11 više zgrada. A, jedna zgrada je bila prepoznata, jasno
12 identifikovana. Stoga Odbrana tvrdi da, kada imamo tu jednu
13 zgradu, onda se možemo pozvati na ono što je rekao Tužilac,
14 ali i što je navedeno u potvrđenoj optužnici gde se konkretno
15 govori o tome gde su ljudi držani i kako su držani na nižem
16 spratu, a ispitivani na gornjem. A, onda na kraju suđenja se
17 kaže, pa to je nebitno za optužbe. Mi smatramo da to nije
18 nebitno za optužbe, zato što su te optužbe u -- da u optužbi,
19 u osnovi optužbe su činjenice, a činjenice su da je to bila
20 jedna zgrada, koja je prevashodno interesovala Tužilaštvo. I
21 videli smo video snimak.

22 Dakle i ponavljam, to je pokrenuto kao pitanje neposredno
23 pre usmenih izlaganja na kraju, kada je Pretresni panel
24 postavio pitanje i Tužilaštvo je odgovorilo i istaklo da je
25 bilo više zgrada. Nadam se da sam time razjasnio stav Odbrane

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 31

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 u vezi sa ovim pitanjem, Časni Sude.

2 Najzad Časni Sude, takođe je važno kada je reč o ona tri
3 svedoka, da li oni zaista impliciraju i optuženog.

4 Svedok 1679 rekao je da uopšte nije nikada poznavao
5 optuženog, ali 22 godine kasnije posle predmetnih događaja,
6 identifikovao je zgradu ili određeno lice. Teško se može
7 osloniti na njegovu identifikaciju optuženog, budući da on
8 nikada ranije nije poznavao optuženog. Tokom vremena koje je
9 proveo u zatvoru i dok je bio zlostavljan, on nije
10 identifikovao ni jedno lice, ni jednog počinioca, niti je
11 identifikovao lokaciju.

12 Najzad, Svedok 3593 je poverovao da je optuženi bio taj.
13 Mi smo stalno postavljali pitanja u vezi sa tim. On je rekao
14 da je poverovao, citiraću taj pasus, da je optuženi bio to
15 lice koje ga je isleđivalo. To je navedeno u paragrafu 69
16 presude.

17 To da je "poverovao u to," šta god to tačno znači, teško
18 može da se smatra potpunom identifikacijom optuženog. On je po
19 rečima Pretresnog panela rekao, da je poverovao da je to li --
20 da je to lice optuženi, na osnovu kape koju je on nosio na
21 glavi, njegove uloge, autoriteta koji je imao u odnosu na
22 druge izvršioce i njegovog nadimka.

23 Objasnio je da je saznao da je optuženi komandant u Zlašu
24 i da je to čuo od drugih. Navedeno u 70. paragrafu presude.

25 Dakle, čak i taj čovek nije bio u mogućnosti da kako

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 32

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 treba identifikuje mesto, što je navedeno u presudi u
2 paragrafu 364. A, kao što je Odbrana šire navela u paragrafu
3 121 svog žalbenog podneska i nadalje, on u stvari nikada nije
4 identifikovao optuženog.

5 U 2. žalbenom navodu, nabrojali smo činjenice za koje
6 smatramo da su pogrešno utvrđene i da iz njih nisu mogli da se
7 izvuku razumni zaključci, kakve je izvuklo Pretresno veće.
8 Posledica je, s obzirom da su činjenice bile pogrešno
9 utvrđene, da je Pretresni panel doneo pogrešne zaključke i
10 pogrešno utvrdio da je optuženi kriv po Tačkama 1 i 3, odnosno
11 za proizvoljno zatvaranje i mučenje.

12 Sam osnov optužbi su činjenice. Kada su one pogrešno
13 utvrđene, dolazi do pogrešne primene pravde. Kada su činjenice
14 pogrešno ocenjene, onda pogrešan zaključak predstavlja osnov
15 zaključka koji se odnosi na krivicu optuženog. Zaključak o
16 krivici koji se zasniva na takvim osnovama, ne stoji. To
17 predstavlja pogrešnu primenu pravde, jer se zaključak o
18 krivici ne može zasnivati na nekome ko je kasnije nešto
19 poverovao, odnosno da je konkretno lice koje ga je
20 zlostavljalo, držalo ga u zatvoru i mučilo, bio optuženi.

21 Sada ću preći na sledeću temu. To je navod 2G i navod 2I.

22 Navod 2G odnosi se na činjenicu da Pretresni panel nije
23 dao odgovarajuću težinu svedocima Odbrane koji su bili u
24 mogućnosti da osmotre relevantnu lokaciju. To je navedeno u
25 paragrafima 158 do 178, našeg žalbenog podneska.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 33

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Navod 2I odnosi se na činjenicu da Pretresni panel stalno
2 uzima u obzir određene signale, stanja i pretpostavlja da su
3 svedoci bili skloni da daju iskaz koji ide na ruku optuženom,
4 a nije povoljan po argumentaciju Tužilaštva.

5 Dva pitanja povezana su jedna sa drugim. Neko ko svedoči
6 pod zakletvom u sudu, kao svedok, već smo se ranije osvrnuli
7 na standard ocenjivanja svedoka. Taj standard nije u
8 potpunosti ili nije u celini ili kako treba primenjen na
9 svedoke, kada se ocenjivala njihova pouzdanost ili
10 verodostojnost.

11 Ukupno je bilo osam svedoka Odbrane koji su bili na
12 imanju u relevantnom periodu: Brahim Mehmeti, Fatmir Sopi,
13 Sejdi Veseli, Muhamed Ajeti, Selatin Krasniqi, Teuta Hadri i
14 Ibadete Kaciu-Canolli. Svi oni porekli su da je postojalo neko
15 mesto u na imanju koje je služilo kao zatvor, gde su ljudi
16 zlostavljani.

17 Da bi bilo jasno, to je manje od četvrtine jednog
18 fudbalskog igrališta, celo to imanje, tako da ne govorimo o
19 nekom ogromnom terenu ili prostranstvu, o velikom fudbalskom
20 igralištu, već samo o jednoj četvrtini.

21 Niko od tih osam svedoka Odbrane nije imao problema sa
22 vidom. Oni su sasvim jasno rekli da tamo nije bilo nikakvog
23 zatvora u to vreme. Njihovo svedočenje je međutim sistematski
24 odbačeno. Kada neko svedoči Časni Sude, on možda ima neke
25 fotografije na svom nalogu na Facebook-u ili može nekoga da

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 34

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 poštuje. Takva pitanja treba razdvojiti od toga šta je to lice
2 konkretno videlo, doživelo ili primetilo u vreme na koje se
3 odnosi optužnica. Postoji razlog zašto neki svedoci i ljudi
4 uopšte nešto vide, čuju, saznaju ili iskuse. To je ono što je.
5 Vi ste svedok nečega.

6 Njihovi lični interesi ne moraju da čine bilo kakvu
7 razliku u odnosu na to šta su ti svedoci iskusili ili videli
8 kao očevidci. Međutim, Pretresni panel je svejedno proizvoljno
9 i sistematski ocenjivao njihovo svedočenje kao nepouzdanost ili
10 neverdostojno, u nekim slučajevima i jedno i drugo. Pretresni
11 Panel je uzeo u obzir neke sasvim irelevantne faktore, kada je
12 ocenjivao pouzdanost ovih svedoka.

13 Odbrana smatra da je pogrešno da se svedočenje nekog
14 svedoka smatra neverodostojnim ili nepouzdanim, samo zato što
15 se to upoređuje sa svedočenjem drugih svedoka. Npr. imamo
16 nekoga ko kaže da je bio zatvoren, a drugi kažu da na toj
17 lokaciji nije postojalo ni jedno mesto gde su ljudi bili
18 zatvoreni. Pretresno Veće je u više prilika, što je navedeno
19 npr. u paragrafu 376 presude, ocenio da dokazi koji pobijaju
20 navode koje iznose svedoci koji svedoče o bazi zločina kao
21 neuverljive i ocenjivao ih u odnosu na svedočenje svedoka
22 žrtava. Ali, moglo se desiti da svedoci koji su tvrdili da
23 nije bilo nikoga ko je zatvoren na imanju, u stvari istina.

24 Prema tome, moglo bi biti slučaj i da su ti zatvoreni
25 ljudi bili na nekom drugom mestu. Ne mora značiti da je

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 35

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 njihovo svedočenje nepouzđano, samo zato što je protivrečno u
2 odnosu na neke druge iskaze.

3 Odbrana tvrdi da Pretresni panel u stvari nije pažljivo
4 uzeo u obzir konkretna zapažanja o kojima su ovi -- svedoci
5 svedočili, već se usredsredio na neku vrstu povezanosti između
6 tih svedoka i optuženog.

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Mogu li da vas
8 prekinem, molim vas.

9 G. VON BONE: [Prevod] Da.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Mi smo u nalogu
11 kojim smo zakazali ovo zasedanje, postavili nekoliko pitanja.

12 Hoćete li odgovoriti na ta pitanja? Jer sada već iznosite
13 svoje izlaganje skoro jedan sat, a mi smo zatražili od vas da
14 odgovorite na neka pitanja.

15 G. VON BONE: [Prevod] Mislite na pitanja Suda?

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Da, na pitanja
17 Suda.

18 G. VON BONE: [Prevod] Da. Da li želite da to uradim sada?
19 Jer, mislio sam da idem po nekom redosledu i da to učinim
20 kasnije.

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Pa, imate još malo
22 više od pola sata na raspolaganju.

23 G. VON BONE: [Prevod] Pa da, ja sam, ja ću ako mi
24 dozvolite, ja ću se osvrnuti na ta pitanja u jednom kasnijem
25 trenutku.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 36

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Odbrana tvrdi da Pretresni panel nije pažljivo uzeo u
2 obzir konkretna zapažanja o kojima su ovi svedoci svedočili,
3 već se usredsredio na neku vrstu veze koja je postojala između
4 tih svedoka i optuženog i to uzeo kao nešto na šta će se
5 osloniti, da bi zaključio da ti svedoci nisu verodostojni,
6 niti pouzdani. Odbrana navodi u svom žalbenom podnesku niz
7 primera i mi smatramo da nije prikladno da se uspostavlja veza
8 sa jedne strane između jednostavnih zapažanja nekog svedoka i
9 sa druge strane, njegovog ili njenog, njegovih ili njenih
10 stavova koje je imao u vreme sukoba.

11 Ukoliko ne verujemo u to šta su vojnici ili dobrovoljci
12 OVK koji su učestovali u sukobu imali da kažu, prosto zbog
13 toga što su u nekom trenutku imali nekog kontakta sa
14 optuženim, onda nema ni svrhe da oni svedoče. Fatmir Sopi je
15 bio komandant brigade. Pa, ako on kaže da na imanju u Zlašu
16 nije bilo nikakvog zatvora, zašto to nije verodostojno?

17 Ukoliko neki drugi svedok objavi nešto na svom Facebook
18 nalogu, gde kaže da je bio ponosan što je mladi vojnik i da je
19 smatrao da ima dobrog komandanta, nema razloga da se to
20 upotrebljava na štetu optuženog. G. Ajeti koji je jedan takav
21 svedok, rekao je da je lično u svojim rukama doneo neke
22 povredene ljude u zgradu gde se nalazila oda i poricao je da
23 je to objekat u kome su ljudi držani zatvoreni ili
24 zlostavljani. A, on je gotovo sve vreme relevantno za
25 optužnicu, proveo na ovoj lokaciji.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 37

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Povezivanje irelevantnih faktora sa time šta su svedoci
2 zaista videli na terenu tokom perioda optužnice je nešto u
3 vezi sa čime je Pretresni panel trebalo da donese pažljivu
4 ocenu.

5 I najzad, Fatmir Humolli i njegova porodica je bila tamo
6 i on je tamo tražio utiočište. Često je dolazio na predmetnu
7 lokaciju. Ali, g. Humolli ima poseban stav u vezi sa
8 Specijalizovanim većima Kosova. On smatra da je to njegova
9 lična stvar. On slobodno izražava svoje mišljenje i poziva se
10 na slobodu govora. Njegova žena čak je posle rata bila
11 pacijentkinja Teute Hadri i posvedočila da je ona bila na
12 imanju i da je pomagala prilikom operisanja pacijenata.

13 Kakve veze ima lično mišljenje g. Humollija o
14 Specijalizovanim većima Kosova, sa njegovim zapažanjima o
15 imanju, u vreme kada je bio tamo. Pretresni Panel, a on se
16 tamo sastajao sa članovima svoje porodice, u dvorištu?

17 Pretresni Panel je ocenjivao njegov lični stav, što je
18 pitanje potpuno nepovezano sa činjenicama predmeta, a tome je
19 pridata težina koja ide na štetu optuženog. Pretresno Veće
20 stoga nije kako treba odvagalo svedočenje o tome šta je on
21 tamo video. Na taj način, Pretresni panel je odbacio
22 svedočenje niza svedoka koji su prosto govorili o stvarima
23 koje pobijaju optužbe.

24 Po mišljenju Odbrane, to predstavlja pogrešnu primenu
25 pravde. Svedočenje svedoka mora se oceniti uzimajući u obzir

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 38

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 šta su oni videli, primetili ili zapazili u vreme koje su
2 proveli na predmetnoj lokaciji. Primena bilo kog drugog
3 kriterijuma je prosto pogrešna, jer se svedoci ispituju upravo
4 o tim stvarima koje sam naveo, pogotovu očevidci koji su bili
5 na licu mesta.

6 Ukratko rečeno, Pretresni panel nije kako treba uzeo u
7 obzir svedočenje svedoka koji su bili u dobroj poziciji da
8 identifikuju zgrade ili lokaciju ili su mogli da svedoče o
9 tome da se optuženi nalazio negde drugo, a svakako ne na
10 lokaciji gde su navodna krivična dela izvršena.

11 Kada se svedoci ne ocenjuju na osnovu merituma njihovih
12 zapažanja, onda ni činjenice ne mogu da budu utvrđene kako
13 treba. Pretresni Panel nije dao odgovarajuću težinu meritumu
14 onome o čemu su svedoci Odbrane svedočili. Činjenice su sam
15 osnov optužbi, a u ovom predmetu na neodgovarajući način su
16 utvrđene činjenične okolnosti predmeta, što dovodi do pogrešne
17 primene prava.

18 Časni Sude, preći ću sada na drugu temu. A, preko te
19 teme, doći ću i do jednog od pitanja koje je Sud postavio.

20 To se odnosi na ubistvo. Pretresni Panel u paragrafu 624
21 drži da je jedini razumni zaključak koji se može izvući iz
22 celokupnih dokaza da je žrtva ubistva umrla zbog teškog
23 zlostavljanja koje su joj naneli pripadnici BIA-e, koji su je
24 držali zatvorenu, što je nanelo teške telesne povrede; što
25 pripadnici BIA-e nisu pružili odgovarajuću lekarsku pomoć; i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 39

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 od strelnih rana.

2 U paragrafu 639 zaključeno je da bez obzira na strelne
3 rane, smrt žrtve može da se pripíše optuženom. Na to ću se
4 vratiti kasnije.

5 Prvo ću govoriti o nekim osnovnim činjenicama koje se
6 odnose na smrt.

7 U ovom predmetu, činjenica je da je leš bio dostupan, ali
8 da nije izvršena ekshumacija kako bi se izvršila obdukcija
9 leša. To je moglo da bude obavljeno u to vreme 1999. godine
10 ili bilo kada kasnije.

11 To je neporeciva činjenica u ovom predmetu, da Tužilaštvo
12 nije izvelo, odnosno nije obavilo obdukciju.

13 Pretresni Panel mora u svim okolnostima utvrditi
14 istinitost predmeta. To može da učini na različite načine. Čak
15 i u Krivičnom zakoniku Kosova pominje se takva obaveza. Sudeći
16 po Članu 7 Zakonika o krivičnom postupku Kosova, kaže se da se
17 činjenice predmeta moraju u potpunosti utvrditi i da je to
18 važno da bi se donela zakonita odluka, Član 7(1) Krivičnog
19 zakonika Kosova.

20 Po Pravilu 137 Pravilnika o postupku i dokazima,
21 Pretresni panel mora izvesti dokaze koje smatra neophodnim za
22 utvrđivanje istine. Da bi utvrdio istinu, Pretresni panel
23 mogao je, a mi smatramo da je i trebalo, da se osloni na ovo
24 pravilo u vezi sa Pravilom 40, kao i Članom 19, Zakona o
25 Specijalizovanim većima Kosova i u vezi sa Članom 7 Zakonika o

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 40

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 krivičnom postupku Kosova iz 2012., na koji sam se maločas
2 pozvao.

3 U Pravilu 40 pravilnika, konkretno se navodi šta je
4 potrebno da bi se posle obdukcije ekshumiranog tela, utvdile
5 činjenice. A, to su identitet, uzrok i vreme smrti kao i
6 priroda eventualnih povreda. Zaključci izvedeni na osnovu
7 obdukcije mogu da pruže odgovore na takva pitanja ili to može
8 ostati neodređeno. Ti elementi, odnosno zaključci navedeni u
9 ovom pravilu, tamo su uneti sa određenim razlogom.

10 Zaključci vezani za telo pokojnika utvrđuju minimum
11 konkretnih pojedinosti, koje mogu da budu utvrđene da bi se
12 utvdila priroda i uzrok smrti. Inače, ukoliko nema svedočenja
13 očevidaca, te pojedinosti postaju samo nagađanje.

14 Kada se ne može nedvosmisleno utvrditi istinitost
15 predmeta koji se odnosi na smrt nekog lica, jedino svedočenje
16 očevidaca u vezi sa tim konkretnim pojedinostima može dodatno
17 da rasvetli taj predmet. U ovom predmetu, takvo svedočenje
18 očevidaca ne postoji.

19 Ta konkretna pitanja, relevantna su i kada je reč o
20 pripisivanju uzroka smrti jednom ili više izvršilaca. Ukoliko
21 se ne zna tačno vreme smrti, jedan ili više izvršilaca mogu da
22 budu isključeni iz zaključaka.

23 Kada je reč o vremenu smrti, nema dokaza da je ova žrtva
24 umrla u vremenskom okviru pokrivenom optužnicom. Leš je
25 pronađen otprilike 6. jula 1999. godine. Poslednji put kada ga

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 41

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 je iko od drugih zatvorenika video, bilo je negde oko 19.
2 aprila. Nema dokaza da je iko od svedoka koji su sa ovim licem
3 imali kontakata, bio sa njim u kontaktu i posle 19. aprila.

4 Prema tome, nagađanje je ukoliko se zaključi da je do
5 smrti ove žrtve došlo u vremenskom okviru na koji se odnosi
6 optužnica. Nema dokaza koji potkrepljuju takvu tvrdnju. Zbog
7 toga je nemoguće da se zaključi da je optuženi kriv za ubistvo
8 za koje se tereti u optužnici.

9 Čak je i Pretresni panel prilikom pokušaja da utvrdi da
10 li je to lice umrlo u određenom vremenskom okviru, odnosno čak
11 i Pretresni panel dok je pokušavao to da utvrdi, da li je to
12 lice umrlo u određenom konkretnom vremenskom okviru, nije bilo
13 u mogućnosti da utvrdi da li je žrtva umrla posle tog
14 vremenskog perioda ili ne.

15 U stavu 634 prvostepene presude stoji, citiram:

16 "Slično tome, Panel nije u položaju da utvrdi kada je
17 žrtva ubistva preminula, makar i približno, da li tokom
18 pomenutog vremenskog raspona ili posle."

19 Dakle, Panel nije uspeo da utvrdi da li je žrtva ubijena
20 pre 30. aprila. I uopšte se nije ni bavila tim pitanjem, u
21 onoj meri u kojoj, [Ispravka prevodioca] Panel se uopšte dakle
22 nije bavio tim pitanjem, a u meri u kojoj jeste, nisu bili
23 kadri da utvrde kada je poginula žrtva ubistva. Dakle, prvo ne
24 postoje nikakvi izričiti dokazi o tome kada je žrtva ubistva
25 izgubila život. I stoga je puko nagađanje reći da je žrtva

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 42

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 život izgubila između 19. i 30. aprila 1999. A, to je od
2 ključnog značaja za optužbu za ubistvo iz optužnice.

3 Odsustvo uverljivih i konačnih dokaza u pogledu toga kada
4 je žrtva izgubila život, dovodi do greške u primeni prava. Kao
5 što je već prethodno rečeno, optužbe moraju da se temelje na
6 činjeničnom stanju. I ukoliko činjenično stanje ne može da se
7 utvrdi, to samo može da nas dovede do nagađanja o tome šta se
8 možda dogodilo ili šta se eventualno dogodilo. Pretresni Panel
9 je to i učinio, kada je govorio o elementima koji su bitno
10 doprineli smrtnom ishodu. O tome ću više govoriti nešto
11 kasnije. No, Panel nije obrazložio zašto je do tog doprinosa
12 smrtnom ishodu došlo između 19. i 30. aprila 1999. A, *actus*
13 *reus* ne može da se razdvoji od vremenskog perioda, kada se
14 krivično delo -- odigralo i da se na osnovu toga optuženi
15 proglasi krivim za ubistvo kao ratni zločin, onako kako to
16 stoji u optužnici. Ostavljena je otvorena mogućnost da je
17 žrtva život izgubila posle aprila 1999., naročito s obzirom na
18 to da je telo pronađeno u julu mesecu.

19 Tako da, čak i ukoliko je žrtva život izgubila po
20 završetku neprijateljstava, onda u tom slučaju ne možemo
21 govoriti o ratnom zločinu.

22 Panel dakle se nije pozabavio tim pitanjem i takođe nije
23 rešio pitanje mesta na kojem je žrtva izgubila život. Žrtva je
24 možda bila zlostavljana na jednom mestu, ali je možda ubijena
25 na nekom drugom mestu i mogao je bilo ko da ubije žrtvu, na

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 43

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 bilo kom drugom mestu.

2 Kada su u pitanju vreme i mesto smrti, Odbrana tvrdi da
3 ti elementi nisu utvrđeni i da se zbog takve manjkavosti
4 obesnažuje prvostepena presuda. Dokazi omogućavaju da se
5 izvedu i drugi razumni zaključci.

6 Odbrana tvrdi da ukoliko nije ustanovljeno ni u koje
7 vreme je došlo do smrti, ni na kom je mestu došlo do smrti,
8 onda ne mogu da se van razumne sumnje dokažu optužbe iz
9 Potvrđene optužnice. Drugim rečima, nema ubedljivih dokaza u
10 pogledu toga gde je žrtva izgubila život, te je puko nagađanje
11 reći da je žrtva izgubila život na imanju u Zlašu. Ta optužba
12 stoga nije dokazana i ne može da se dokaže.

13 U zaključku, Pretresni panel nije uspeo da utvrdi
14 činjenično stanje kada je reč o ova dva pitanja, o vremenu i
15 mestu smrti žrtve i samim time nije smelo optuženog da oglasi
16 krivim za ovu optužbu iz optužnice. Pošto je Panel to učinio,
17 time je prvostepena presuda obesnažena.

18 Kako bi se utvrdila istina u nekom predmetu, a naročito
19 kada je u pitanju optužba za ubistvo, neophodno je u najmanju
20 ruku utvrditi šta je bio uzrok smrti i kada je smrt nastupila.

21 A, sada ću govoriti o uzroku smrti, zato što ni jedan od
22 drugih lica koja su bila zatočena, nije mogao da ustanovi da
23 li su povrede nanesene datom licu bile takve prirode, da bi za
24 ishod imale smrt. Niko od lica koja su sa njim zatočena, nisu
25 bila kvalifikovana da tako nešto utvrde. Kao što smo ranije

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 44

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 rekli, sa druge strane ne postoji nikakav obdukcionni izveštaj.

2 Ono što znamo jeste da je žrtva bila u životu kada su
3 ostala zatočena lica puštena na slobodu. Niko to lice više
4 nikada posle toga nije video. Tako da bilo kakvi zaključci
5 koji se o njegovom stanju mogu izvesti, o tome da li mu je
6 ukazana pomoć ili nije su puko nagađanje. To da tom licu nije
7 ukazana, odnosno da mu je uskraćena lekarska nega je puka
8 pretpostavka koja se ne temelji na činjenicama.

9 Prvostepeni Panel je izveo zaključke u vezi sa
10 zdravstvenim stanjem žrtve i zaključio je da je žrtva
11 preminula ili podlegla -- povredama. No, lica koja su pronašla
12 leš izavila su da je žrtva imala rupe na telu, verovatno rupe
13 od metaka. Neosporno je da niko od očevidaca nikada nije
14 govorio o tome da je žrtva imala rupe od metaka u svom, na
15 svom telu u vreme dok je bila zatočena. Prema tome, te strelne
16 rane su svakako bile nanesene pošto su ostali zatočenicci
17 pušteni na slobodu.

18 Prvostepeni Panel u stavu 637 presude kaže:

19 "Postoji razumna sumnja u pogledu toga da li rupe od
20 metaka, za koje je konstatovano da postoje na lešu žrtve, mogu
21 da se pripišu pripadnicima jedinice BIA ili srpskim
22 jedinicama."

23 Zatim imamo i pitanje ukazivanja, odnosno neukazivanja
24 lekarske nege. Postoji razlika između toga da neko nije bio
25 negovan na odgovarajući način ili da je nekome uskraćena

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 45

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 medicinska pomoć. Kada neko nije primio medicinsku pomoć, do
2 toga može da dođe usled najrazličitijih okolnosti. A, kada se
3 nekome uskrati medicinska pomoć, to je već ozbiljnija stvar,
4 ali takođe zavisi od okolnosti. Sve zavisi od toga da li je
5 medicinska pomoć u datom trenutku uopšte bila raspoloživa, što
6 opet zavisi od velikog broja činjenica i činioca koje mi nismo
7 kadri da utvrdimo i koje nikada i nisu utvrđene.

8 Nepoznato je sa kim je dato lice bilo kada su ostali
9 zatočnici napustili lokaciju i otišli u Prištinu. Da li je to
10 lice ostalo samo. To nam je nepoznato. Nepoznato nam je da li
11 je sa nekim ostalo na licu mesta. [BRISANO],
12 za koje je rečeno da je ostalo na mestu zatočenja, nikada nije
13 pronađeno i ne zna se šta se sa tom osobom dogodilo. Tako da
14 niko ne zna da li je još nekoga bilo na datoj lokaciji. Mi ne
15 znamo da li su drugi ljudi na licu mesta bili pripadnici OVK
16 iz brigade, pripadnici jedinice BIA, pripadnici bilo koje
17 druge jedinice ili civili koji su se zatekli na licu mesta.
18 Nisu predloženi nikakvi dokazi sa tim u vezi. Dakle, činjenice
19 nisu poznate sa tim u vezi, pa je svaki zaključak koji se
20 izvede, puko -- nagađanje.

21 Takođe je potpuno nejasno da li je žrtva primila
22 medicinsku pomoć. Prvostepeni Panel nije mogao da izvede
23 zaključak o tome da li je medicinska pomoć bila raspoloživa
24 ili nije, na osnovu predloženih činjenica. Mi to jednostavno ne
25 znamo. Niti Panel dakle može da izvodi zaključak u vezi sa

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 46

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 time da je žrtvi uskraćena medicinska pomoć. Nama je
2 jednostavno nepoznato da li je to bio slučaj. Prema tome,
3 pogotovo se ne može izvesti zaključak da su pripadnici BIA-e
4 uskratili medicinsku pomoć datom licu.

5 O tome ne postoje dokazi, barem se takvi dokazi u presudi
6 ne pominju, nikakvi dokazi o tome, u vezi sa time da je žrtvi
7 ubistva uskraćena medicinska pomoć i da li je tu pomoć
8 uskratio neki potčinjeni Saliha Mustafe ili da li je Salih
9 Mustafa uopšte bio znao u kakvom se zdravstvenom stanju nalazi
10 to lice, da li je to lice evakuisano ili nije. Sve su to
11 potpuno nerešena pitanja.

12 Nejasno je da li je to lice uopšte i moglo da bude
13 evakuisano i da li bi preminulo čak i da je došlo do
14 evakuacije. Sve nam je to jednostavno nepoznato.

15 Pravilnik omogućava da se ključne činjenice utvrde.
16 Pravilnik to zahteva. No, Prvostepeni panel nije primenio
17 odgovarajuća pravila, kako bi razrešio ključna pitanja. Time
18 se obesnažuje prvostepena presuda, kada je u pitanju optužba
19 za ubistvo, jer nemamo nikakvih očevidaca koji bi mogli da
20 daju iskaz o uzroku smrti, o vremenu smrti i o mestu smrti.
21 Panel je raspolagao jedino iskazima svedoka koji su znali
22 kakve povrede -- je pretrpela žrtva u vreme dok je još bila u
23 životu. I zatim ima iskaza očevidaca koji su pronašli leš,
24 pošto je žrtva već bila mrtva.

25 Ta dva niza iskaza ne objašnjavaju situaciju, jer su ti

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 47

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 iskazi dati sa 11, se odnose, ne opisuju jedan period od 11
2 nedelja, o kojem nemamo nikakvih iskaza očevidaca. Očevidci
3 nam međutim kažu da je žrtva još uvek bila živa u vreme
4 zatočeništva i nije, da joj nisu nanesene nikakve strelne
5 rane.

6 Sada ću postaviti, preći na pitanje da li je to lice bilo
7 pušteno na slobodu ili nije, jer se optuženom stavlja na teret
8 da on žrtvu nije pustio na slobodu. Međutim, ni same žrtve, ni
9 lica koja su ih, kako se navodi pustila na slobodu, nikada
10 nisu ništa izjavila sa tim u vezi u svojim svedočenjima, niti
11 raspoložemo bilo kakvim dokumentarnim dokazima. Jedin dokument
12 kojim raspoložemo jeste jedna, jedan spisak zatvorenika, ali u
13 tom spisku se ne navodi datum puštanja na slobodu ni za jednu
14 od žrtava u ovom predmetu.

15 Dakle, ne postoji nikakav činjenični osnov za zaključak
16 koji je izveo Prvostepeni panel, naime da je optuženi odlučio
17 da ne pusti žrtvu na slobodu. Uprkos tome, to jeste zaključak
18 koji je Panel izveo, bez ikakvog osnova. Panel je naveo
19 sledeće obrazloženje, u stavu 636:

20 "Ono što potvrđuje odluku optuženog da ne pusti žrtvu
21 ubistva na slobodu, jeste činjenica da je samo optuženi kao
22 komandant BIA-e mogao da donese takvu odluku. A, takođe da su
23 ostale zatočenike na slobodu pustili potčinjeni optuženog iz
24 redoba BIA-e, uključujući i njegovog zamenika g. Mehmetaja..."

25 Činjenica da su zatočenike na slob -- da je zatočenike na

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 48

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 slobodu pustio g. Bimi, odnosno Mehmetaj, ni na koji način ne
2 potvrđuje da je odluku o njihovom puštanju na slobodu ili
3 nepuštanju na slobodu doneo g. Mustafa.

4 Uostalom i sam g. Mehmetaj koji je pustio ta lica na
5 slobodu to poriče i kaže čak da on nije bio potčinjen
6 optuženom u vreme kada je kako se navodi pustio zatočenike na
7 slobodu.

8 Prvostepeni Panel je nešto ranije u presudi govorio o
9 ulozi koju je g. Mehmetaj igrao u redovima BIA-e. Citiram stav
10 338:

11 "Njegov" misli se na položaj g. Mustafe, "njegov položaj
12 u svojstvu komandanta potvrđuje činjenica da je gospodin,
13 činjenica da je do februara 1999. g. Mehmetaj, poznat i pod
14 nadimkom Bimi, bio zamenik optuženog i njegov prvi pomoćnik.
15 A, od februara 1999., do 21. aprila tu funkciju obavljao Isa
16 Kastrati, a posle njega Bahri Gashi."

17 Drugim rečima, u vreme kada su pomenuta lica puštena na
18 slobodu, Ibrahim Mehmetaj više nije bio u redovima jedinice
19 BIA i ni na koji način nije bio potčinjen optuženom.

20 Kada je reč o uskraćivanju medicinske pomoći ili o odluci
21 da se žrtva ne pusti na slobodu, ni jedna, ni druga odluka ne
22 mogu se pripisati ni pripadnicima BIA-e, ni optuženom.

23 Međutim, ovo su dva ključna činioca koja se navode u zaključku
24 Panela prema kojem je optuženi kriv za ubistvo za koje se
25 tereti. Odbrana tvrdi da je takav zaključak u potpunosti

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 49

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 neutemeljen i da ne može da ostane na snazi.

2 Kada činjenično stanje nije utvrđeno na valjan način,
3 onda ni odlu -- onda ni zaključci koji se na osnovu
4 činjeničnog stanja izvode, ne mogu da ostanu na snazi. To je
5 čvrsto uverenje Odbrane. Smatramo da je činjenično stanje
6 pogrešno konstatovano i da ni jedan razumni sud nije mogao da
7 izvede iste zaključke kao Prvostepeni panel.

8 Bitan doprinos smrtnom ishodu. Sada se osvrćem na pitanja
9 koja je postavio Žalbeni panel.

10 Najkraći odgovor na pitanje 1(a), glasi: Ne. Po mišljenju
11 Odbrane, Prvostepeni panel nije primenio odgovarajući pravni
12 standard bitnog doprinosa smrtnom ishodu. Panel je izostavio
13 elemente koji su od ključnog značaja po mišljenje Odbrane.
14 Prvi element je utvrđivanje vremena smrti, a drugi element je
15 isključivanje svakog drugog mogućeg uzroka smrti.

16 Kada je u pitanju vreme smrti, Odbrana tvrdi sledeće.
17 Ukoliko su povrede žrtve *conditio sine qua non* za smrtni
18 ishod, onda je neophodno da se utvrdi da je -- smrt nastupila
19 neposredno nakon što su te povrede nanesene. Istovremeno mora
20 da se isključi svaki drugi mogući uzrok smrti. Mora da se
21 dokaže da postoji neposredna veza između pretrpljenih povreda
22 i smrtnog ishoda. Drugim rečima, -- pretrpljene povrede moraju
23 da budu neposredni uzrok smrti.

24 Što se tiče izuzimanja svakog drugog mogućeg uzroka
25 smrti, Odbrana tvrdi sledeće. Mora da se eliminiše svaki drugi

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 50

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 mogući uzrok smrti. Međutim, Prvostepeni panel je istakao da
2 je žrtva pretrpela strelne rane, ali nije isključila strelne
3 rane kao mogući uzrok smrti. To su stavovi 624 i 627. Strelne
4 rane koje su konstatovane na lešu žrtve, bile su nove povrede
5 u smislu da ni jedan od svedoka u ovom predmetu nije govorio o
6 tome da je žrtva pretrpela strelne rane tokom zatočenja.

7 Kriterijum bitnog doprinosa smrtnom ishodu kojim se
8 poslužio Pretresni panel, ne navodeći pri tom vremenski period
9 kada je do toga došlo je proizvoljan. Panel je pretpostavio,
10 bez ikakvog utemeljenja, da je žrtva preminula između 19. i
11 30. aprila 1999., premda je grob pronađen oko 3. ili 6. jula i
12 sam leš je pronađen pored još jednog leša, [BRISANO]
13 [BRISANO].

14 Odbrana je već naglasila koliko je važno pitanje kada i
15 gde je nastupila smrt žrtve.

16 Prvostepeni Panel nije isključio druge moguće uzroke
17 smrti, odnosno nije isključio strelne rane kao mogući uzrok
18 smrti. Panel je naprotiv izjavio da su druge povrede i
19 uskraćivanje medicinske nege bili dovoljni uzroci smrti. Panel
20 nije eliminisao ostale moguće uzroke smrti.

21 Kada je u pitanju pitanje -- žalbenog panela 1(b), naš
22 odgovor najkraće glasi: Da. Kada se prekine uzročno posledična
23 veza, zbog novih događaja koji nastupe u međuvremenu, a koji
24 mogu da utiču na uzrok smrti po argumentaciju Odbrane, u tom
25 slučaju to utiče na pravni standard za dokazivanje ubistva, na

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 51

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 osnovu postojanja uzročno posledične veze, odnosno na osnovu
2 uslova kauzalnosti.

3 Oslanjajući se na izjave svedoka, Panel je uzeo u obzir
4 mogućnost da je u međuvremenu došlo do niza različitih
5 događaja. Međutim, Panel nije uspeo da ustanovi koliko su ti
6 događaji uticali na konačni ishod smrti. Panel je ostavio
7 otvorenu mogućnost da su ti događaji koji su nastupili u
8 međuvremenu prouzrokovali smrt. Ali to Panel nije izričito
9 rekao, već je to implicitno nagovestio. Među tim događaji koji
10 su nastupili u međuvremenu jesu granatiranje koje su izvršile
11 srpske snage, koje su se na kraju približile lokaciji ili su
12 čak ušle na lokaciju, odnosno na mesto zločina i možda su
13 imale pristup žrtvi ili je žrtv -- ili su možda premestile
14 žrtvu sa lokacije. To stoji u stavu 300 -- 634 prvostepene
15 presude.

16 Panel čak nije odlučio kada je žrtva preminula, niti je
17 bilo -- bio kadar da to utvrdi. Stav 634.

18 Kada je u pitanju uticaj tih novih događaja koji su se
19 odigrali u međuvremenu na uslov kauzalnosti, Odbrana smatra da
20 su ti događaji vrlo moguće prekinuli uzročno posledičnu vezu
21 koja mora da postoji između radnji izvršenja ili neizvršenja
22 optuženog i smrti žrtve.

23 Odbrana smatra da je do smrti došlo zbog tih novih
24 događaja do kojih je došlo u međuvremenu, odnosno zbog
25 intervencije srpskih snaga na imanju u Zlašu i da je smrt

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 52

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 nastupila usred radnji nekih trećih lica, bez obzira na
2 povrede koje je lice pretrpelo.

3 Prema tome, uticaj ovih novih događaja je jasan. Ti
4 događaji nemaju nikakve veze niti sa optuženim, niti sa BIA-
5 om, niti sa OVK. Ne može se isključiti da je do tih događaja
6 došlo, što nas navodi na zaključak, da se mora izvesti
7 zaključak najpovoljniji za optuženog po principu *dubio pro*
8 *reo*.

9 Nemam još puno vremena.

10 Pitanje broj 2. Kratak odgovor je ne, kada ne postoje
11 uzročno-posledične veze, onda nema ni ubistva. Kada nema
12 ubistva, nema ni krivične odgovornosti za ubistvo ni u kakvom
13 obliku, barem ne odgovornost optuženog, bilo lična, bilo u
14 kontekstu UZP-a, ili u kontekstu nadređenog lica.

15 Član 20 Krivičnog zakona republike Kosova kaže:

16 "Lice nije krivično odgovorno, kada ne postoji uzročno-
17 posledična veza između njegovih dela, ili njegovih dela i
18 nečinjena i posledica toga."

19 Međutim, budući da nemamo dokaze koji pokazuju da smrt
20 žrtve je bila posledica povreda na prouzrokovanih ili usled
21 korišćenja oružja, onda uzročno-posledična veza između
22 delovanja ili nečinjenja optuženog i ubistva žrtve, ne može
23 biti dokazano.

24 U predmetu Tadić, MKSJ-a, u stavu 240, to je presuda
25 ICTY, IT-94-1-T, Pretresno veće kaže -- međutim, moraju

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 53

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 postojati dokazi o vezi između povrede i smrtnog ishoda.
2 Tužilaštvo to nije uradilo. Iako Odbrana nije pokrenula ovo
3 konkretno pitanje neodgovarajućih dokaza, na Pretresnom panelu
4 je da to učini. Kada postoji više od jednog mogućeg zaključka,
5 onda nije na Pretresnom veću da izvodi zaključak, koji je --
6 najmanje u prilog optuženom. A, što bi Pretresno veće moralo
7 da učini, ako donese zaključak, da je bilo koji od četiri
8 zatvorenika umro usled povreda ili da su zapravo zaista i
9 mrtvi.

10 I sada dolazim do navoda 9(c) (d) (e) i (f) i time ću
11 završiti svoje izlaganje.

12 A, to je o lošoj primeni načela *lex mitior*.

13 A, to je pogrešna primena člana 44(2) zakona, što predstavlja
14 ustavno kršenje prava optuženog.

15 Održavajući osnovna načela ustava Kosova, konkretno člana
16 3(2), član 3(2) Zakona, tu stoji da Specijalizovana veća će
17 donostiti presude i raditi u skladu sa Ustavom Republike
18 Kosovo. Ta odredba ima dva dela. Prvi deo je da će "donositi
19 presude", i pod dva, da će raditi u skladu sa".

20 Što se tiče prvog, jasno je da kada se kaže *shell* na
21 engleskom, to se ne može protumačiti ni na koji način, koji
22 ostavlja mogućnost Specijalizovanim većima, da donosi presude
23 kako želi, budući da postoji ustavna -- ustavom zagarantovana
24 prava optuženog, a koja odražavaju običajno međunarodno pravo,
25 a to je da postoji načelo *lex mitior*, od kog se ne može

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 54

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 odsupiti, osim ukoliko postoji neka druga pravna norma, koja
2 ima istu pravnu vrednost.

3 Kad je reč o onom drugom delu, "radiće u skladu sa" *shall*
4 *funcion in accordance* [eng.], situacija na Kosovu je jasna,
5 kao i na Kosovu kao i u drugim društvima, postoji pisani
6 ustav, postoji u -- sud, i postoje javne institucije koje
7 imaju svoje ovlašćenje na osnovu najvišeg pravnog akta države,
8 a to je Ustav. Taj pristup predviđen ustavom, garantuje
9 osnovna proceduralna načela i odražava standardne međunarodnog
10 humanog -- međunarodnog -- standarde međunarodnog prava o
11 ljudskim pravima i to nije nešto što je konkretno samo za
12 Kosovo. To je nešto što postoji u svim tek obrazovanim
13 demokratijama koje su nastale iz bivših komunističkih država
14 Evrope. Na Kosovu, to se nalazi u članu 33 Ustava, gde stoji
15 da, postoji načelo zakonitosti i srazmernosti u krivičnim
16 postupcima. Konkretno je za ovaj predmet važno ono što piše u
17 stavovima 2 i 4 tog člana 33 gde stoji:

18 "Neće biti kazne za krivično delo koje premašuje kaznu
19 predviđenu zakonom u vreme kada je izvršeno krivično delo."

20 I u stavu 4 piše:

21 "Kazna će biti izrečena u skladu sa zakonom koji je bio
22 na snazi u vreme kada je izvršeno krivično delo, osim ukoliko
23 krivična sankcija u kasnijim merodavnim zakonima, ide više u
24 prilog učiniocu."

25 To su ključne odredbe koje važe za načelo *lex mitior* i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 55

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 koji postoji u ustavu Kosova.

2 Sličnu formulaciju pronalacimo i u članu 7 Evropske
3 konvencije o ljudskim pravima, a to je pravni izvor od
4 najvećeg značaja na Kosovu, kad je reč o ljudskim pravima i
5 osnovnim slobodama. Tu između ostalog piše:

6 "Niti će teža kazna biti izrečena od one koja je mogla da
7 se izrekne u vreme kada je izvršeno dato krivično delo."

8 Član 44 Zakona o Specijalizovanim većima, takođe govori o
9 odmeravanju kazne i kaže se "da će se uzeti u obzir", *shall be*
10 *taken into account* [eng], a što je pod (a) kada se radi o
11 opsegu kazni za krivična dela, shodno zakonu na Kosovu u vreme
12 kada su ona izvršena.

13 Pretresni panel je ignorisao taj pravni okvir, kao što se
14 može videti u stavu 780, presude Pretresnog veća, gde je
15 zaključeno, da Veće nije u obavezi da se drži te formulacije,
16 uzeće u obzir koja se nalazi u članu 44(2). Ukoliko je to
17 slučaj, kao što tvrdi Pretresno veće, onda to praktično znači
18 da ta odredba iz tog člana, je u sukobu sa članom 33(2) i (4)
19 Ustava Kosova, a koji je kao što sam rekao, najviši pravni akt
20 i Pretresno veće se mora njega držati. Istovremeno, to
21 predstavlja *ius cogens* normu običajnog međunarodnog prava, od
22 kog se ne može odstupiti.

23 Odbrana želi da ponovi da odredbe iz člana 33(2) i (4),
24 su ustavne garancije za optuženog, i samim tim od ključnog važ
25 -- od ključne važnosti za njega. On ima zaštitu na osnovu tih

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Odbrane

Strana 56

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 ustavnih garancija.

2 Odbrana iznosi da, time što se nije time vodilo, i držalo
3 odredbi tog člana, Pretresno veće je time prekršilo ustavna
4 prava optuženog, i to nije u skladu sa članom 3 zakona o
5 Specijalizovanim većima i suprotno je članu 33 Ustava, a
6 neposredna pravna posledica je, da se time obesnažuje izrečena
7 kazna.

8 U postupku pred Specijalizovanim većima -- oprostite. U
9 postupku pred ustavnim većem Specijalizovanih veća, ljudska
10 prava se garantuju ustavom Kosova, i u skladu sa članom 113(8)
11 Ustava, to je relevantno, budući da se time uređuje propratna
12 kontrola ustavnosti. I dalje piše:

13 "Sudovi imaju prava da upute pitanje ustavnosti Ustavnom
14 sudu, kada se to pitanje pokrene u sudskom postupku, a i kada
15 je dati niži sud nesiguran u pogledu ustavnosti osporenog
16 zakona, sa ustavom, kao i u pogledu odluke nižeg suda, u
17 pogledu stvari koje se tiču ustavnosti te odluke.

18 Član 49(4) Zakona o Specijalizovanim veća [sic] -- je
19 formulisan na isti način, shodno na -- gore navedeno.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Molim da završite,
21 jer ste iscrpili sve vreme koje ste imali.

22 G. VON BONE: [Prevod] Da. Upravo završavam, Časni Sude.

23 S obzirom na gore navedeno. U slučaju da Žalbeni panel
24 zauzme isti stav u pogledu načela *lex mitior*, mi predlažemo
25 Apelacionom sudu, da pokrene postupak propratne kontrole

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 57

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 ustavnosti, shodno članu 113(8) Ustava i 49(4) Zakona o
2 Specijalizovanim većima.

3 Odbrana iznosi, da tumačenje Pretresnog panela i primena
4 odn. neprimena ove odredbe zakona, je kršenje Ustava, budući
5 da se time krše odredbe Ustava, u pogledu zakonitosti izrečene
6 kazne, a to je međunarodni standard.

7 Da zaključim.

8 Odbrana iznosi da u slučaju da Apelaciono veće ne donese
9 zaključak u pogledu toga da je Pretresni panel pogrešno
10 promenio član 44(2) Zakona o Specijalizovanim većima, onda u
11 tom slučaju, Apelaciono veće može da se pozove na mogućnost da
12 se -- da uputi pitanje Ustavnom sudu.

13 I time bih želeo da završim svoje izlaganje, puno vam
14 hvala.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Kao što je
16 navedeno u Nalogu o rasporedu, sada ćemo imati pauzu od 30
17 minuta, što znači da ćemo nastaviti u 10 do 4 [15:50h].

18 --- Pauza u 15:22h

19 --- Nastavak sa radom u 15:51h

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Da li ste me čuli?

21 Pozivam Tužilaštvo da iznese odgovor. Imate sat i 30
22 minuta.

23 G. MICHALCZUK: [Prevod] Hvala. Nastojaćemo da se držimo
24 plana rada.

25 Časni Sude, izlaganje Tužilaštva danas je podeljeno u tri

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 58

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 dela. Najpre ćemo ukazati na neka -- neke određene elemente
2 predmeta, usredsrediti se na odgovornosti g. Mustafe za
3 optužbe iz optužnice, ja ću o tome govoriti, potom će moj
4 kolega g. Barling govoriti o optužbi za ubistvo i tada će se
5 osvrnuti na pitanje koje ste naveli u svom nalogu o pripremi
6 za žalbeni pretres od 12. oktobra ove godine, uključujući i
7 uzročno-posledičnu vezu, uticaj i događaji koji su se u
8 međuvremenu odigrali, vidovi odgovornosti i standard *mens rea*
9 za ubistvo.

10 Zatim će gđa Lawson na kraju govoriti o kazni. Tokom
11 našeg izlaganja ćemo se takođe osvrnuti na određene argumente
12 koje je iznela Odbrana g. Mustafe danas.

13 Časni Sude, u ovom predmetu, Salih Mustafa je proglašen
14 krivim za proizvoljno lišavanje slobode, mučenje i ubistvo kao
15 ratne zločine i osuđen na kaznu zatvora od 26. godina. On je
16 imao pravično suđenje, imao je mogućnost da ispita i ospori
17 dokaze koji su izneti protiv njega i takođe je imao mogućnost
18 da ospori sve dokaze koji podržavaju njegovu.

19 Pretresni panel je razmotrio i doneo presudu po optužbama
20 protiv g. Mustafe, ocenio njegovu Odbranu, tvrdnje o
21 pravičnosti suđenja, izdao obrazložene odluke i kad je bilo
22 potrebe, donosio odluke o pravnom leku. Presuda je detaljno
23 obrazložena i temelji se na verodostojnim i pouzdanim dokazima
24 i zbog toga je ona važeća.

25 Časni Sude, kao što je Pretresni panel konstatovao,

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 59

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 krivična dela iz optužnice, odigrala su se u aprilu 1999. U
2 Zlašu, u malom udaljenom selu, u planinskom delu Goljak,
3 istočno od Prištine.

4 Zlaš na ovom slajdu koji vidite sada na ekranu je sa
5 desne strane, nekih dvadesetak kilometara putem kad se ide na
6 Prištine. Dakle, sa desne strane u odnosu na Prištinu. Vidite
7 gde je.

8 Konkretno, krivična dela su izvršena u više povezanih
9 zgrada, u mestu koje nazivamo zatočenički objekat Zlaš i taj
10 objekat je u udaljenom malom mestu, dakleko od naseljenih
11 mesta kao što se vidi na ovom slajdu.

12 Na sledećem slajdu, vide se zgrade na imanju u Zlašu, gde
13 su izvršena krivična dela. I sada bih ukratko odgovorio na ono
14 što je danas rekla Odbrana g. Mustafe u pogledu toga da je
15 Odbrana -- da je Tužilaštvo navodno promenilo svoju tezu tokom
16 suđenja.

17 Kao što je pitao Sudija Ambos pokušao da razjasni sa g.
18 Von Boneom, Tužilaštvo jeste zaista od samog početka u
19 optuženici navelo, da su krivična dela izvršena na imanju, a u
20 optužnici nije navedena neka konkretna zgrada, već smo samo
21 rekli koja je lokacija gde su izvršena krivična dela i rekli
22 smo da je to bilo jedno imanje i mi smo se toga držali do
23 kraja suđenja.

24 U aprilu 1999., tim imanjem upravljali su pripadnici OVK,
25 konkretno, grupa BIA, na čijem čelu je bio g. Mustafa, poznat

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 60

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 takođe i kao komandant Cali ili Cali. Kao što je konstatovao
2 Panel, BIA je imala kontrolu nad tim imanjem i služila se
3 njime kao jednim od svojih baza.

4 G. Mustafa, komandant BIA-e, je bio glavni i imao je
5 kontrolu nad imanjem.

6 Pretresni panel je utvrdio i objasnio u presudi da
7 najmanje šest žrtava je bilo zatvoreno na imanju u Zlašu u
8 nehumanim, užasnim uslovima, tokom dužeg vremenskog perioda.
9 Morali su da spavaju na podu, u štali, nisu dobijali dovoljno
10 hrane i vode i držani su u izuzetno nehigijenskim uslovima.
11 Nije im pružena zdravstvena nega, kako bi zalečili rane i
12 povrede koje su zadob -- i povrede koje su zadobili od g.
13 Mustafe i njegovih potčinjenih tokom ispitivanja. Žrtve i
14 drugi zatočnici u Zlašu, takođe nisu smeli da razgovaraju
15 jedni sa drugima.

16 Časni Sude, Tužilaštvo je tokom suđenja, predočilo jedan
17 važan dokaz, koji jako potkrepljuje činjenicu da su žrtve bile
18 zatočene. Ja govorim o spisku zatvorenika, gde se navode imena
19 žrtava 03593, 03594, 01679, žrtva ubistva i nekoliko drugih,
20 kao i konkretne podatke, uključujući i imena oca, datum i
21 mesto rođenja, mesto prebivališta i datum kada su uhapšeni.

22 Časni Sude, sada ću vam ukratko pokazati taj spisak
23 zatvorenika i istovremeno bih zamolio Sudskog službenika da
24 ovaj slajd ne prikazuje za javnost.

25 Ovo je spisak, izvorna verzija na albanskom, na suđenju

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 61

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 nije ospuren [sic] -- osporen ovaj spisak, ni njegova
2 autentičnost niti poreklo, i kao što vidite, ovaj spisak
3 potvrđuje iskaz žrtava koje su preživjele i na primer tu se
4 navodi da je bilo 19 zatvorenika što podržava iskaz Svedoka
5 3593, zatim ta je tu bila jedna osoba koja je pod brojem 5
6 navedena, to potvrđuje iskaz Svedoka 1679, zatim da su pitanja
7 postavljena tokom ispitivanja Svedoka 3594, i veza između g.
8 Mustafe i zatvorenika, budući da imamo u spisku navedeno "Za
9 Calija."

10 Međutim, u nizu dokumenata koje smo predočili na suđenju,
11 na drugoj stranici se navode pitanja koja su postavljana
12 jednom od svedoka, i na drugoj stranici se pominje Cali, a
13 znate da se pod Calijem misli na g. Mustafu.

14 Žrtve koje su bile zatvorene u zatvoru na imanju u Zlašu,
15 bile su premlaćivane i mučene gotovo svakog dana, kako u
16 štali, gde su bili zatvoreni, tako i u sobi za saslušanja u
17 gornjem delu zgrade. Odvodili su ih na sprat pojedinačno,
18 jednog po jednog, tamo su često ispitivani, a zatim su ih
19 brutalno tukli, zlostavljali i mučili. Takođe su bili
20 psihološki zlostavljani, a to su činili vojnici koji su
21 ulazili u štalu i pokazali im teško povređeno telo jednog od
22 zatvorenika, odn. žrtve koja je kasnije ubijena.

23 G. Mustafa je lično, direktno učestvovao u zlostavljanju
24 dve žrtve, 1679 i 3593. Imenovale su ga kao lice koje je
25 neposredno učestvovalo u njihovom saslušanju i premlaćivanju i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 62

1 rekla da je on nadgledao njihovo zlostavljanje. Svedok 1679 je
2 sasvim jasno identifikovao g. Mustafu i potvrdio, da ga je u
3 vreme koje je proveo u Zlašu, u aprilu 1999., ispitivao g.
4 Mustafa koji ga je prvo optužio da je špijun, psovao ga, a
5 zatim ga ošamario i istukao ga, pre nego što ga je ostavio u
6 rukama vojnika BIA-e, koji su ga tukli dok nije izgubio svest.

7 Druga žrtva, 3593, takođe je lično saslušavana i
8 zlostavljana od strane g. Mustafe koji je jednom prilikom
9 tukao žrtvu palicom za *baseball*, a drugom prilikom, izvršio
10 lažno pogubljenje i nadgledao priliku koju su drugi pripadnici
11 OVK tukli ovu žrtvu.

12 Obe žrtve takođe su vrlo verodostojno navele prisustvo i
13 učešće gospodina -- potčinjenih g. Mustafe iz jedinice BIA,
14 koji su uspostavili zatvor, održavali uslove koji su tamo
15 vladali, i fizički i mentalno zlostavljali zatvorenike, koji
16 su bili u zatvoru na imanju.

17 Snažno potkrepljenje iskaza ovih žrtava, što dodatno
18 doprinosi odgovornosti g. Mustafe za njegova dela, jesu
19 medicinski forenzički izveštaji koji se odnose na dva -- na
20 dve žrtve. Ti nalazi potvrđuju fizičke povrede i psihološke
21 simptome, uključujući posttraumatski stres.

22 Sada ću se okrenuti na zaključke Pretresnog panela koji
23 se odnose na krivičnu odgovornost g. Mustafe za krivična dela
24 iz optužnice.

25 Pretresni panel je utvrdio da postoji materijalni i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 63

1 mentalni element i u vezi sa krivičnim delom proizvoljnog
2 zatvaranja.

3 U vezi sa *mens rea-om* g. Mustafe, Pretresni panel je
4 utvrdio da se on zasniva na nizu faktora. Pre svega, na
5 rukovodećem položaju koji je g. Mustafa imao u vezi sa BIA-om,
6 i zatvorom na imanju u Zlašu. Njegovo potvrđeno prisustvo na
7 imanju, u vreme koje je ključno za optužbe, uključujući
8 prihvatanje žrtve, ubistvo u aprilu 1999. godine, u kome je lično
9 učestvovao tokom aprila 1999. godine, i njegovo učestvovanje u
10 zlostavljanju žrtava 1679 i 3593. Takođe, njegovo isključivo
11 ovlašćenje da odlučuje o puštanju ili zadržavanju zatvorenika
12 u zatvoru na imanju u Zlašu.

13 Zatim, svest g. Mustafe o tome, da su zatvorenici u
14 zatvoru na imanju. Zatim, svest koju su učesnici BIA-e imali o
15 prisustvu i zatvaranju žrtava za šta je znao i zamenik g.
16 Mustafe iz BIA-e, koji je bio njegov blizak saradnik. G.
17 Mustafa, znao je da su žrtve zatvorene i imao je nameru da one
18 ostanu zatvorene. Tu, on je video, kako najmanje jednog
19 zatvorenika dovode u zatvor na imanju u Zlašu, zatim je lično
20 zlostavljao dva druga zatvorenika, a pošto je istukao Svedoka
21 3593, naredio je svojim potčinjenima iz BIA-e, da ga vrate u
22 štalu koja je služila kao zatvor.

23 Što se tiče mučenja, Pretresni panel je takođe tačno
24 utvrdio da postoje zakonski elemente za *actus reus*, i zatim je
25 brižljivo nabrojao sve svoje zaključke u vezi sa *mens rea-om*

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 64

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 g. Mustafe. Ja ću se usredsrediti samo na *mens rea*-u.

2 Časni Sude, Pretresni panel je utvrdio da su faktori koji
3 snažno upućuju na to da postoji *mens rea* g. Mustafa, jeste
4 njegovo lično učešće u fizičkom i mentalnom zlostavljanju
5 Svedoka 1679 i 3593, u njihovom saslušavanju, kao i time što
6 je izvršio lažno pogubljenje Svedoka 3593 i tukao ga *baseball*
7 palicom. Takođe, relevantno je to, što su podređeni g. Mustafe
8 u više navrata učestvovali u insitucionalizovanom
9 zlostavljanju i saslušavanju, kako je to Pretresno veće
10 formulisalo.

11 *Mens rea* optuženog takođe se zasniva na tome, što je
12 zatvorenima bila uskraćena dovoljna -- hrana, voda,
13 zdravstvena nega ili pristup toaletu ili kupatilu, a to su mu
14 uskraćivali pripadnici BIA-e. On je takođe bio svestan od
15 toga, kakvi su uslovi u kojima borave zatvorenici.

16 Na osnovu toga, Pretresni panel zaključuje da je
17 nanošenje žestokog bola koje su vršili g. Mustafa i njegovi
18 potčinjeni iz BIA-e, bilo namerno i da su to činili da bi
19 dobili informacije, naveli zatvorenike da nešto priznaju, da
20 bi ih kaznili, zastrašili, prisilili ili vršili diskriminaciju
21 u odnosu na njih na političkim osnovama.

22 Što se tiče tačke optužbe koja se odnosi na ubistvo,
23 Pretresni panel je tačno zaključio da je žrtva ubistva ubijena
24 u aprilu 1999. godine, što je predstavljalo kombinovanu
25 posledicu žestokog zlostavljanja koje su mu naneli pripadnici

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 65

1 BIA-e, koji su ga držali u zatvoru i naneli mu teške telesne
2 povrede, time što mu je uskraćena medicinska nega, i time što
3 je zadobio strelne rane, što se može pripisati pripadnicima
4 jedinice BIA ili srpskim snagama.

5 Pretresni panel je zaključio da su prva dva uzroka,
6 značajno doprinela smrti žrtve ubistva i da se mogu pripisati
7 optuženom u kontekstu njegove odluke, da niti oslobode niti
8 evakuiše žrtvu ubistva, bez obzira na to, da li je žrtva
9 ubistva na kraju pogođena jednim ili više metaka koje su
10 ispalile srpske snage.

11 Što se tiče namere, Pretresni panel je odgovorio da je
12 odgovornosti g. Mustafe zasnovana na činjenici da je on
13 prihvatio mogućnost da žrtve za koje je on odgovoran mogu bili
14 ubijene što -- o čemu svedoče njegove sopstvene reči, kao i to
15 što je protiv njih koristio potencijalno smrtonosno oružje,
16 kao i to što je žestoko zlostavljao neke od tih žrtava, odn.
17 to su činili njegovi potčinjeni uz njegovo znanje. Žrtva
18 ubistva je izdvojena za posebno teško zlostavljanje,
19 potencijalno smrtonosni predmeti korišćeni su tokom tog
20 zlostavljanja. Nije pružana medicinska pomoć zatvorenicima.
21 Mustafa je odlučio da ne oslobodi i ne evakuiše žrtvu ubistva
22 pred srpsku ofanzivu koja se pripremala i ostavio ga je u
23 stanju blizu smrti u zaključanoj šupi, čime ga je lišio
24 poslenje prilike da bude spasen. I imao je motiv da se reši
25 žrtve ubistva, kako bi ga sprečio da prijavi počinioca ili da

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 66

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 im se na neki način osveti. Mustafa je kasnije izrazio nameru,
2 da spreči bilo kakav postupak koji bi se odnosio na ubistvo.

3 Časni Sude, pre nego što dam reč svom kolegi g.

4 Baarlinku, kratko ću se osvrnuti na usmeno izjašnjenje Odbrane

5 g. Mustafe izneto danas, u vezi sa navodnom pristrasnošću

6 Pretresnog panela, u odnosu na svedoke Tužilaštva i svedoke

7 Odbrane.

8 Časni Sude, mi smo iscrpno odgovorili na navode g.

9 Mustafe, koji se na to odnose, u našem odgovoru, naša detaljna

10 izjašnjenja možete naći u paragrafima 71 do 83. Nemamo mnogo

11 vremena na raspolaganju, Časni Sude, tako da ja neću

12 ponavljati ta izjašnjenja, ona se mogu naći u našem podnesku.

13 Samo još jedna stvar pre nego što krenemo dalje. U našem

14 odgovoru na žalbu g. Mustafe, mi smo odgovorili na navodne

15 formalne nedostatke presude iznete u njegovim izjašnjenjima,

16 ja to neću danas ponavljati. Mi verujemo da većina žalbenih

17 navoda koje je uložio g. Mustafa, treba da bude odbačena. Mi

18 ostajemo pri svojim stavovima, ali ih nećemo danas ponavljati.

19 Časni Sude, hvala najlepše. Sada bih dao reč svom kolegi

20 g. Baarlinku, koji će se osvrnuti na pitanje ubistva. Hvala.

21 G. BAARLINK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ja ću sada

22 odgovoriti na izjašnjenja koja su danas izneta u vezi sa

23 žalbenim navodom g. Mustafe u vezi sa osuđujuću presudu za

24 ubistvo po tački 4. Navodi su 3, 4 i 5. Ja ću pokušati da

25 odgovorite na pitanja koje su sudije postavile, a takođe sam

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 67

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 spreman da odgovorim i na eventualno dodatna pitanja koja ćete
2 možda imati.

3 Kako prolazimo kroz razne teme u ovoj žalbi, ne treba da
4 izgubimo iz vida nezavidne prilike čoveka koji nije dobio
5 priliku da ispriču svoju priču pred ovim sudom. Ta nesrećna
6 priča počela je [BRISANO] aprila 1999. godine. Žrtva ubistva
7 bila je [BRISANO]

8 [BRISANO]

9 [BRISANO]

10 [BRISANO]

11 [BRISANO]

12 [BRISANO]

13 Kada su tamo stigli, žrtva ubistva predata je
14 pripadnicima BIA-e koji su bili pod komandom Saliha Mustafe.

15 [BRISANO]

16 [BRISANO]

17 Ime i datum i mesto rođenja, žrtve ubistva, uneti su u
18 spisak zatvorenika. Odveli su ga u jednu štalu, gde je držan u
19 žalosnim uslovima, za koje je rečeno da su neodgovarajuće za
20 ljude. Spavao je na blatnjavom vlažnom tlu, na kome su bili
21 slama i voda, a vazduh je zaudarao na balegu. Zatvorenici
22 danima nisu dobijali hranu.

23 Žrtvu ubistva optužili su da je lopov i da saraduje sa
24 Srbima. Svaki put kada bi ga ponovo doveli u štalu, njegovi
25 učitelji, naredili bi drugim zatvorenicima da viču "smrt

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 68

1 izdajnicima, smrt lopovima, smrt kriminalcima, neka je slava
2 Oslobodilačkoj vojsci Kosova.” U toj negostoljubivoj sredini,
3 pripadnici BIA-e pod komandom Saliha Mustafe, izdvojili su
4 žrtvu ubistva za ekstremni nivo zlostavljanja.

5 Žrtva ubistva bio je jedini zatvorenik kome su ruke bile
6 vezane i koji nije imao sam da jede. Tukli su ga dok nije
7 mogao više da stoji na nogama. Pekli su ga peglom i boli
8 nožem. Celo telo bilo mu je modro od modrica, a lice mu je
9 bilo otečeno do te mere da jedva da je mogao da otvori oči.

10 U trenutku kada je Svedok 3593 doveden u štalu, on je
11 zatekao žrtvu ubistva koja više nije bila u mogućnosti da
12 stoji i jedva da je mogla da govori. Žrtva ubistva mu je
13 rekao: “Ubiće te”, što je citat. Do dan-danas, Svedok 4669 ima
14 *flashbackove* i noćne more koje se odnose na žrtve ubistva.

15 Svedok 1679, rekao je Pretresnom panelu, citiram:

16 “Sve su nas tukli, ali njega su prosto masakrirali.”

17 Svedok 1679 rekao je da je mogao da oseti miris mesa
18 žrtve ubistva. Važno je i da žrtvi ubistva, nije pružana
19 neophodna medicinska pomoć, koja je mogla da nam spase život.

20 Dana 19. aprila 1999. godine, [BRISANO] pošto
21 je prvi put doveden pod kontrolu Saliha Mustafe, žrtva ubistva
22 bila je već u fazi blizu smrti. Taj čovek više nije bio u
23 mogućnosti ni da ustane, niti da hoda. Svi drugi zatvorenici
24 pušteni su, samo su žrtva ubistva i još jedan zatvorenik, koji
25 su bli najviše zlostavljani, ostali u zatvoru.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 69

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Nekoliko dana kasnije, Svedok 4600, čuo je [BRISANO]
2 [BRISANO] da je žrtva ubistva mrtva. Leš žrtve ubistva
3 pronađen je kasnije te godine u mesecu julu, u plitkom brogu
4 [sic] -- grobu, [BRISANO] Telo se već
5 raspadalo, a tragovi teškog zlostavljanja i povreda, mogli su
6 se uočiti na rukama i nogama, kao i strelne rane na torzou.

7 To su činjenice, Časni Sude, i mi apelujemo na vas da ih
8 ne gubite iz vida, kada budemo prešli na pravna pitanja i
9 pravna načela, kojima ćemo se baviti u žalbi, budući da se
10 Obrana time bavi u žalbi.

11 Sada prelazim na pravna pitanja.

12 Pre nego što budem govorio o materijalnim pitanjima, koja
13 se navode u ovim navodima, naročito na pitanja koje su sudije
14 postavile. Želim da naglasim da g. Mustafa nije potkrepio
15 svoje navode ni tako da zadovolji ni mimalni standard koji je
16 neophodan da se to ne bi samo odbacilo po kratkom postupku. Mi
17 smo detaljno odgovorili na formalne nedostatke žalbe g.
18 Mustafe u našem podnesku, a to je naročito bitno kad je reč o
19 navodima u vezi sa ubistvom.

20 Njegova izjašnjenja, kako ona izneta u žalbenom veću
21 podnesku, tako i danas, na ovom zasedanju, ne razvijaju u
22 svrsishodnom smislu navode koji su već izneti u najavi žalbe.
23 A u najavi žalbe, pokreću se neka pitanja koja se prvi put
24 pominju u žalbenoj fazi postupka.

25 Formalni zahtevi žalbenog postupka, razvijeni su iz

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 70

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 dobrih razloga, što objašnjavamo u našem podnesku. Tu se od
2 žalilaca traži, da utvrde pravne greške, i objasne kako je do
3 njih došlo u presudi. Kada se tvrdi da postoje i činjenične
4 greške, žalilac mora pokazati, da je Pretresni panel potpuno
5 pogrešno ocenio činjenice, ili da ti dokazi ne bi mogli da
6 budu prihvaćeni od strani razumnog prosuditelja i o
7 činjenicama.

8 Samo greška koja je dovela do pogrešne primene pravde,
9 opravdava žalbu. Ništa od toga g. Mustafa nije zaista učinio u
10 svojim argumentima. U suštini, g. Mustafa iznosi pred vas
11 jednu 'cepanicu', i traži od vas da od toga napravite figuru,
12 ali dobar način vođena žalbenog postupka, ne treba da ide
13 takvim tokom.

14 G. Mustafa nije obrazložio svoju žalbu u odnosu na navode
15 3 i 5, ni po minimalnim standardima, i zbog toga to treba
16 odbaciti po kratkom postupku.

17 Sada prelazim na suštinu.

18 Mi smo odgovorili na izjašnjenje g. Mustafe po navodima 3
19 i 5 u našem podnesku. Ja nemam nameru da ponavljam šta je tamo
20 napisano, pa ću prvenstveno odgovoriti na pitanja sudija, i na
21 izjašnjenja koja smo imali prilike da čujemo danas.

22 Ali, suštinski, argument koji bih vas molio da imate na
23 umu kada budete razmatrali apstraktna načela, kao što su
24 pitanja uzročno-posledične veze, jeste da čovek lako može da
25 se zagubi u gustom spletu logičkih grešaka i argumenata.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 71

1 Glavni problem kada je reč o izjašnjenjima g. Mustafe u vezi s
2 tim jeste da se mnogi od njegovih argumentata, temelje na
3 pogrešnim premisama. Glavna među njima je ta, da g. Mustafa
4 nije izazvao smrt žrtve ubistva, jer je tome doprineo i drugi
5 uzrok, naime mogućnost da su možda srpske snage ispalile metke
6 u žrtvu ubistva i time ga ubile.

7 Da to stavim u odgovarajući kontekst, Pretresni panel je
8 zaključio da je najverovatniji zaključak, koji se može izvući
9 iz dokaza, da su pripadnici BIA-e pucali u žrtvu ubistva, pre
10 nego što su napustile zatvor na imanju u Zlašu. To je
11 najverovatniji zaključak, sudeći po dokazima, i na toj
12 najverovatnijoj verziji događaja, temelji se i ustanovljenje
13 uzročno-posledične veze.

14 U sklopu jednog krivičnog suđenja, Sud mora da zaključi,
15 da je optuženi kriv van razumne sumnje. Kada su dokazi
16 posredni, kao što je to ovde slučaj, standard dokazivanja van
17 razumne sumnje znači, da Sud mora da se postara za to, da je
18 zaključak koji će izvesti, jedini zaključak koji se da izvesti
19 na osnovu dokaza.

20 Zbog toga je Pretresni panel morao da razmotri, postoji
21 li razumna mogućnost, da su strelne rane nanele srpske snage,
22 tokom ofanzive vođene sredinom to je klasična situacija *in*
23 *dubio pro reo*, zato što je postojala razumna sumnja o tome
24 kome se mogu pripisati strelne rane. Pretresni panel je
25 zaključio, da je g. Mustafa krivično odgovoran, čak i ukoliko

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 72

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 su srpske snage ispalile metke.

2 Pretresni panel je ispravno zaključio, da čak i u verziji
3 događaja koja je najpovoljnija za optuženog, g. Mustafa i
4 njegovi potčinjeni iz redova jedinice BIA, su bitno doprineli
5 smrtnom ishodu u slučaju žrtve ubistva, i to na osnovu
6 sledećeg: teškog zlostavljanja nad žrtvom ubistva koje su
7 sproveli njegovi potčinjeni iz redova BIA-e, uskraćivanje
8 medicinske pomoći žrtvi i odbijanje da se ili pusti na slobodu
9 zajedno sa ostalim zatočenicima, ili da se evakuiše zajedno sa
10 ranjenicima, s obzirom na predstojeću srpsku ofanzivu.

11 Argument, da taj drugi mogući uzrok smrti, odn. mogućnost
12 da su žrtvu ubistva ustrelile srpske snage, argument prema
13 kojem dakle postojanje tog drugog mogućeg uzroka smrti,
14 oslobađa gospodinu Mustafu od krivične odgovornosti je
15 pogrešan, zato što se zasniva na pogrešnoj početnoj
16 pretpostavci, da doprinos optuženoj [sic] mora -- optuženog,
17 mora biti jedini uzrok smrti, kako bi se ispunio uslov
18 postojanja uzročno-posledično veze odn. uslov kauzalnosti.

19 Ono što ovde predstavlja poteškoću jeste, da se pravni
20 standardi ne mogu izraziti svakodnevnim jezikom. Kada se u
21 svakodnevnom govori [sic] -- govoru koristi izraz "uzrok", to
22 može da znači da radnje optuženog moraju da budu jedini ili
23 presudni uzrok nekog ishoda. Ali, tako se u pravu ne definiše
24 uzročno-posledična veza, odn. uslov kauzalnosti.

25 Pretresni Panel tačno je izneo pravni standard za

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 73

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 dokazivanja postojanja uzročno-posledične veze, kada je u
2 pitanju ubistvo. Radnje optuženog, ne mogu da budu jedini
3 uzrok smrti žrtve, ali u najmanju ruku moraju da bitno
4 doprinesu smrtnom ishodu.

5 Vi ste Časni Sude, postavili pitanje da li je to ispravan
6 standard za dokazivanje postojanja uzročno-posledične veze,
7 naročito kada se ima u vizu [sic] -- u vidu kriterijum
8 *conditio sine qua non*. Prvo što bismo hteli da istaknemo je
9 sledeće -- mi kažemo da -- sledeće: iz zaključaka Pretresnog
10 panela jasno proističe, da je dokazano postojanje veze *sine*
11 *qua non*, i da je taj uslov ispunjen.

12 Možemo samo da zamislimo jednu -- jedan alternativni
13 ishod, kojem se radnje Saliha Mustafe i njegovih potčinjenih
14 izuzmu iz uzročno-posledične veze. Da oni nisu zatočili žrtvu
15 ubistva na imanju u Zlašu, žrtva ubistva ne bi završila u
16 plitkom grobu [BRISANO], njegov leš ne bi bio
17 izrešetan mecima.

18 Da ga nisu zlostavljali sa namerom, sa umišljajem da ga
19 ubiju, i ostavili ga u stanju na domak smrti, nesposobnog da
20 se kreće, on bi bio u stanju da se pešice udalji od imanja u
21 Zlašu, kao što su to učinili ostali zatvorenici.

22 Da je Salih Mustafa izdao naređenje da se on evakuiše i
23 da mu se ukaže medicinska pomoć, ne bi bio pronađen mrtav, sa
24 očiglednim znacima zlostavljanja i sa strelnim ranama.

25 Naime, Pretresni panel izričito je zaključio da žrtva

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 74

1 ubistva ne bi izgubila život, da je nije žestoko zlostavljao
2 optuženi i njegovi potčinjeni u BIA-i. I Pretresni panel je
3 zaključio, da bi žrtva ubistva preživela, da mu je ukazana
4 medicinska pomoć. Tu se osvrćem na stavove 62, stav 626 iz
5 prvostepene presude.

6 To su i te kako razumni zaključci, s obzirom na dokaze
7 koji su predočeni Pretresnom Panelu.

8 Sad, neko bi na to mogao da odgovori, pa sve ovo se
9 dogodilo u ratno doba. Možda je to lice poginulo, kao i toliki
10 drugi civili tokom srpske ofanzive, ali to je upravo ona vrsta
11 logičkog ćorsokaka, na koje sam vas nešto ranije upozorio.

12 Kada razmatramo uslov postojanja uzročno-posledične veze,
13 uvez može da se zamisli neki paralelni svet, u kojem je sve
14 moguće, i zbog toga kada razmišljamo o alternativnom ishodu
15 događaja, on mora da bude -- mora da se u potpunosti podudara
16 sa utvrđenim činjeničnim stanjem, samo s tom razlikom, da se
17 oduzmu radnje optuženog i njegovih potčinjenih. Drugim rečima,
18 treba oduzeti razne [sic] -- optuženog i njegovih potčinjenih,
19 a ne dodavati neke potencijalne radnje.

20 Kako bismo to sagledali iz šire perspektive, poređenja
21 radi, Pretresni panel jeste ustanovio da postoji razumna veza
22 i mogućnost, sa su srpske snage ispal -- otvarale paljbu na
23 imanje u Zlašu, ali se nisu upuštale u nagađanje. Postoji
24 racionalna veza između tog zaključka i dokaza, a kada je u
25 pitanju postojanje uslovno -- uzročno-posledične veze prema

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 75

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 međunarodnom običajnom pravu, postoji uslov *sine qua non*, ali
2 mi kažemo da je to svejedno, i da to ni na koji način ne utiče
3 na konačni zaključak Pretresnog veća, koji se sastoji u tome,
4 da je uslov kauzalnosti, odn. postojanje uzročno-posledične
5 veze, ispunjen u ovom predmetu.

6 Sada da se osvrnemo na šire pitanje, da li je primenjen
7 odgovarajući kriterijum bitnog doprinosa smrtnog [sic] ishodu.
8 To pitanje je međutim rešeno u sudskoj praksi MKSJ još pre 20
9 godina. Prvostepeno veće MKSJ, u predmetu Čelebići je
10 razmotrio različite pravne sisteme, da bi došlo do tog
11 kriterijuma znatnog -- odn. bitnog doprinosa smrtnom ishodu.
12 Premda, mnoga nacionalna zakonodavstva primenjuju manje stroge
13 kriterijume.

14 Taj kriterijum iz predmeta Sala -- [sic] -- Čelebići, su
15 kasnije primenjivala i druga Prvostepena veća [sic] MKSJ, na
16 primer u predmetu Kordić i Čerkez, prvostepena presuda, stav
17 229 u predmetu Orić, stav 347, u predmetu Kuprešić, stav 560 u
18 predmetu Karadžić. Prvi deo presude, prvostepene presude, stav
19 446, u predmetu Popović, stav 778 u predmetu Đorđević, stav
20 778, Lukić i Lukić, stav 899, u ponovljenom suđenju predmetu
21 Haradinaj, stav 427 u predmetu Tolimir, stav 715, u predmetu
22 Brđanin, stav 382 u predmetu Milutinović i drugi, stav 137 --
23 govorim u svim ovim slučajevima o prvostepenim presudama.

24 Specijalni sud za Sieru Leone, se pridržavao istog tog
25 pravnog standarda dokazivanja ubistva, u predmetu Brima i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 76

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 drugi, a isto važi i za vanredna veća pri sudovima Kambodže, u
2 predmetu -- [nejasno] -- predmet broj 001. Isto to proističe i
3 iz komentara Međunarodnog komiteta Crvenog krsta u vezi sa
4 Ženevskim konvencijama, na koji se između ostalih pozivao
5 žalbeni -- Panel žalbenog suda u predmetu *Thaçi i drugi*. Panel
6 se poslužio tim izvorom kao pravnim izvorom za tumačenje
7 međunarodnog običajnog prava. Pozivam se na odluku KSC-BC-
8 2020-06-IA009/F00030, stav 96.

9 Isti žalbeni panel je zauzeo stav, da imajući u vidu
10 sudku praksu *ad hoc* tribunala -- da je u stvari razmatranje
11 sudske prakse *ad hoc* tribunala, najbolji način, da se utvrdi
12 postoji li taj standard u međunarodnom Običajnom pravu, pošto
13 su tiak [sic] -- sudovi, sudili u sličnim predmetima, u
14 sličnim krivičnim delima, a krivična dela su se odigrala u
15 približno slično vreme. To su komentari koji su izneseni u
16 kontekstu rasprave o trećem obliku udruženog zločinačkog
17 poduhvata.

18 Standard bitnog doprinosa smrtnom ishodu, takođe je u
19 skladu sa utvrđenim činjeničnim stanjem u najmanje dva
20 slučaja, kada je optuženo lice osuđeno, kao neposredi
21 izvršilac ubistva na osnovu svog bitnog doprinosa, čak i kada
22 je doprinos dugih, drugih imao jači uticaj na konačni smrtni
23 ishod.

24 Osvrćem se na presudu -- drugostepenu presudu MKSJ u
25 predmetu *Limaj*, u kojoj je potvrđena osuđujuća presuda

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 77

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Haradinu Bali, za ubistvo devet zatvorenika, u svojstvu
2 neposrednog izvršioca, mada nije moglo da se utvrdi, da je on
3 ispalio metke u svih devet zatvorenika lično.

4 Sličnu odluku je donelo i Prvostepeno veće [sic] MKSJ, u
5 predmetu koji se odnosi na Milana Lukića. On je osuđen za
6 ubistvo pet lica, premda je na osnovu dokaza bilo moguće
7 utvrditi, da je on neposredno ispalio metke samo u jednu od
8 pet žrtava.

9 Prvostepeno veće je u tom predmetu utvrdilo, u stavu 908:

10 "Uloga u radnje Milana Lukića, u događajima koji su
11 prethodili ubistvima u Sasama i naročito duž obale reke pre i
12 tokom ubijanja, bili su takvi, da -- da on nije bio prisutan i
13 davao naređenja, između ostalog i o načinu na koji treba ubiti
14 te ljude, ubistva ne bi bila izvršena."

15 Prvostepeno veće u predmetu Lukić se oslonilo na
16 zaključke Drugostepenog veća MKSR u predmetu Seromba i
17 Gacumbitsi, ti zaključci su izvedeni u kontekstu genocida i
18 odgovarajućem stavu drugostepene presude stoji:

19 "...lice koje nije lično fizički izvršilo krivično delo u
20 ovom slučaju, nije lično ispalilo metke u svaku žrtvu,
21 svejedno može biti odgovorno za izvršenje krivičnog dela
22 ubistva, ukoliko postoje dokazi, da su radnje izvršioca bili
23 sastavni deo ubistva i to ubistvo su omogućile."

24 Drugostepeno veće u predmetu Lukić. Se osvrnulo na
25 presedan u predmetu Limaj, i potvrdilo je potvrdu Lukiću za

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 78

1 neposredno izvršenje ubistva, a ne za ubistvo u svojstvu
2 saučesnika. To je presuda MKSJ Lukić i Lukić, drugostepena
3 presuda, stavovi 155 do 162.

4 Pored ovih presedana, postoji obimna sudska praksa, u
5 kojoj se razmatra standard bitnog doprinosa smrth [sic] --
6 smrtnom ishodu, u kontekstu pomaganja i podržavanja. Mi smo tu
7 sudsku praksu opširno izneli u stavovima 151 do 160 našeg
8 podneska respondententa. Nemam nameru da ponavljam tu
9 argumentaciju, no pozivam Sudsko veće da pogleda naš podnesak.

10 Jer će predmeti koji mi tu navodimo, biti od koristi
11 sudijama, da steknu opipljivu predstavu o tome, šta znači
12 bitan doprinos smrtnom ishodu u kontekstu ratnih zločina.
13 Naročito pozivam Sudski panel, da obrati pažnju na predmet
14 Mrkšić i Šljivančanin. U tom slučaju, su optuženi povukli
15 stražare JNA, a da nisu evakuisali nesrpske zatvorenike. I to
16 je te zatvorenike ostavilo na milost i nemilost srpskim
17 paravojnim snagama, koje su u tom trenutku napredovale. Dakle,
18 optuženi su putem naređenja koje su izdavali, i putem svog
19 nečinjenja, bitno doprineli smrtnom ishodu kada su u pitanju
20 ti zatvorenici, jer su njih ubili pripadnici paravojnih snaga.

21 Takođe je vrlo poučan predmet Popović. Tu optuženi nije
22 ispunio svoju pravnu obavezu da zaštiti zatvorenike, a taj
23 njegov propust, odn. to njegovo nečinjenje, je, kako je
24 zaključeno bitno doprinelo kasnijem ubistvu tih zatvorenika.

25 Imamo i predmet Krnojelac, koji se odnosi na odgovornost

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 79

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 pretpostavljenog za smrtni ishod do kojeg je došlo u
2 zatočeničkom objektu pod njegovom komandom.

3 Dakle, svi ti predmeti pružaju smernice o tome kako se
4 primenjuje standard bitnog doprinosa smrtnom ishodu, u
5 kontekstu pomaganja i podržavanja.

6 U svakom slučaju, zaključci Pretresnog panela su bili
7 razumni.

8 Vi ste Časni Sude, tražili da se osvrnemo i na nacionalna
9 zakonodavstva s tim u vezi i mi kažemo da je ovaj standard
10 bitnog doprinosa smrtnom ishodu u skladu sa standardima koji
11 se primenjuju nacionalnim zakonodavstvima [sic] -- i često je
12 čak ovaj standard viši od standarda iz nacionalnih
13 zakonodavstava. To proističe iz analize Prvostepenog veća MKSJ
14 u predmetu Čelebići. U jednom broju nacionalnih zakonodavstava
15 se čak primenjuje uslov *sine qua non*, bez ikakvih dodatnih
16 pravnih uslova.

17 U drugim pak pravnim sistemima, odn. zakonodavstvima,
18 nacionalnim zakonodavstvima, uslov *conditio sine qua non* se
19 primenjuje samo kako bi se uspostavilo -- ustanovilo
20 postojanje uzročno-posledične veze na nivou činjeničnog stanja
21 i to je samo prvi korak u odlučivanju, ali se onda dodaje još
22 jedan standard, normativni standard, kako bi se uspostavilo
23 postojanje uzročno-posledične veze u pravnom smislu te reči.
24 Time se zapravo sprečava da *conditio sine qua non* standard
25 isuviše inkluzivne ili preterano determinističke prijem --

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 80

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 prirode.

2 Smatra se na primer, da ne treba da se misli, da je baka
3 kriva i da je ona prouzrokovala smrt žrtava svog unuka, samim
4 time, što je rodila majku ili oca koji su zatim rodili ubicu.
5 Dakle, taj -- ta norma pravnog -- standard pravnog
6 pripisivanja radnji, se bavi pitanjem ko je moralno odgovoran
7 da bude krivično kažnjen.

8 U međunarodnom krivičnom pravu, taj normativni uslov,
9 upravo je standard bitnog doprinosa smrtnom ishodu.

10 Kada su u pitanju nacionalna zakonodavstva, taj standard
11 je čak izuzetno visok u odnosu na prosok [sic] u nacionalnim
12 zakonodavstvima. U Sjedinjenim Američkim Državama, postoji
13 pravno uzročno-posledična veza, ukoliko je smrtni ishod
14 prirodna i razumno predvidljiva posledica radnji optuženog.
15 Dovoljno je dakle dokazati, da je smrt bila moguća posledica
16 radnji optuženog, da bi on bio osuđen za ubistvo.

17 U nekim drugim zemljama, u sistemu anglosaksonskog prava,
18 postoje različiti uslovi u zavisnosti od pravnog stadara
19 [sic]. U jednom od čuvenih predmeta u Kanadi, je Vrhovni sud
20 Kanade, je doneo odluku u predmetu Kraljica protiv Smithersa.
21 1978. godine, predmet 1 S.C.R. 506 i taj sud je izneo stav u
22 stavovima 518 do 522, da "mora da postoji uzročno-posledična
23 veza, koja je jača nego *de minimis*." I isti pravni standard je
24 primenjen i u Ujedinjenom Kraljevstvu, u predmetu Kraljica
25 protiv optuženog -- predmet 110, stav 117, a isto važi i za

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 81

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 odluku Ustavnog suda Irske, u predmetu Dan protiv direktora
2 javne ustanove 2016., 2015. [kao što je prevedeno] stav 67 i
3 tu je rečeno da uslov mora da bude nešto jači od minimalnog.

4 Takođe je taj standard podržan u izdvojenom mišljenju
5 Sudije Eboe-Osuji, u žalbi u predmetu Bemba, 14, 2018., u
6 stavu 166.

7 Još jedan pravni izvor u Ujedinjenom Kraljevstvu
8 primenjuje standard značajnog doprinosa. Dva glavna predmeta
9 su Kraljica protiv Pagetta iz 1983. godine, referenca 288, Cr
10 App R, stav 279. To je Apelacioni sud Engleske i Velsa, kao i
11 Kraljica protiv Warburtona iz 2006., Apelacioni sud Engleske i
12 Velsa, 627, stav 23.

13 Drugi sudovi u sistemu anglosaksonskog prava, primenjuju
14 bitnu kauzalnost i glavni predmet u tom smislu je Kraljica
15 protiv Smitha iz 1959. godine, 2Q.B. 35, presuda Apelacionog
16 suda, Prekog suda, i taj sud je konkretno odbacio tvrdnju
17 žalioca da je njegov doprinos morao biti isključivi uzrok
18 smrti i takođe je odbacio tvrdnju da doprinos mora biti
19 direktno povezan sa uzrokom smrti i to je bitno. Dakle, držeći
20 se predmeta Smith, u pravnim sistemima *Common Law*, činjenje
21 optuženog mora biti bitan doprinos uzroku smrti, a ne nužno
22 jedini ili glavni, tako da, ono što je g. Von Bone danas
23 rekao, ne odgovara barem ovim pravnim izvorima iz *Common Law*
24 sistema, iako primenjuju vrlo visok test kauzalnosti i koji
25 odgovara testu običnog međunarodnog prava.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 82

1 To je takođe i mišljenje Tužilaštva u Engleskoj i Velsu,
2 u njihovim smernicama u krivičnom gonjenju.

3 Predmet Smith je sleđen u brojnim predmetima na Novom
4 Zelandu, Fidžiju, Hong Kongu, Nauru, na Sri Lanci i kao i i na
5 nekim sudovima u Australiji. Ja mogu da vam dam odgovarajuće
6 reference sad ili kasnije, ukoliko želite, Časni Sude. Ali, to
7 iziskuje dosta vremena da sad sve to pročitam.

8 Dakle, Apelacioni sud u predmetu Kraljica protiv
9 Halletta, držao se tih pravnih izvora, a to je da dakle mora
10 postojati bitna kauzalnost. I činjenice u predmetu Halec
11 slične su činjenicama u ovom predmetu. U tom predmetu,
12 optuženi je udario žrtvu koja se onesvestila i ostavio je da
13 leži na plaži i žrtva je kasnije preminula, zato što je
14 nadošla plima. Sud je odbio argument, da činjenica da je more
15 delovalo, je prouzrokovalo da je došlo do prekida u lancu
16 kauzalnosti. Glavna razlika je u tome, da je optuženi udario
17 žrtvu i ostavio je da leži unesveščenu, a potom je došlo do
18 davljenja, dok je žrtva još uvek dakle bila bez svesti i
19 dejstvovanje optuženog je bilo bitno i znatno doprinelo uzroku
20 smrti.

21 Sad, razlika je u odnosu na ovaj predmet, je da bi žrtva
22 ubistva svakako preminula, bez obzira na događaj koji se u
23 međuvremenu odigrao.

24 Imamo još jedan pravni izvor u *Common Law* sistemu, a to
25 je standard razumne predvidljivosti. Taj standard je primenjen

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 83

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 u predmetu Kraljica protiv Robertska, referenca EWCa Crim 4 i
2 Visoki sud Australije se takođe držao tog standarda u predmetu
3 Royall protiv Kraljice, 1991. godine, referenca je HCE 27.
4 Dakle, to je što se tiče anglosaksonskog prava.

5 I ono što je utvrđeno je da test substencijal -- bitnog -
6 - bitne kauzalnosti na osnovu međunarodnog običajnog prava,
7 odgovara testu pripisivanja normativn -- testu normativnog
8 doprinosa, koji se primenjuje dakle u *Common Law* zemljama.

9 Dakle, kad je reč o odlukama iz Nemačke, gde se pored
10 *conditio sine qua non* primenjuje i teorija normativnog
11 prepisivanja. I tu se smrtni ishod pripisuje optuženom,
12 ukoliko je on stvorio stvarnu relevantnu opasnost da će doći
13 do smrti i da je do te opasnosti -- da se ta opasnost zaista i
14 ostvarila.

15 Prema presudi Žalbenog veća MKSJ-a u predmetu Čelebići,
16 zatim na osnovu presuda u Belgiji i Norveškoj, potrebno je da
17 postoji odgovarajuća kauzalnost. Pozivam se konkretno na pasus
18 424 presude u predmetu Čelebići.

19 Dakle, ovo poređenje pokazuje da taj standard bitno --
20 bitne kauzalnosti je na vrlo -- na samom kraju testa
21 normativnog prepisivanja koje se primenjuje u većini
22 nacionalnih pravnih sistema.

23 Čak i ukoliko vi zamenite taj test sa bilo kojim drugim
24 standardima kauzalnosti koje sam naveo, neće doći do promene u
25 zaključku Pretresnog veća, da je optuženi, g. Mustafa i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 84

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 njegovi potčinjeni, su pravno gledano prouzrokovali smrt žrtve
2 ubistva i da se ta smrt može pripisati njima.

3 Zapravo, g. Mustafa i njegovi potčinjeni u BIA-i su
4 učinili sve što je bilo potrebno kako bi se ubila žrtva
5 ubistva. Nakon što su mu nanete smrtonosne povrede, koje bi ga
6 svakako usmratile, oni su ostavili žrtvu ubistva poluživog, i
7 onesposobljenog, naspram dodatne smrtne opasnosti.

8 U verziji događaja koja najviše ide u prilog g. Mustafi,
9 je verzija -- to je verzija da je žrtva ubistva, preživela te
10 povrede i da je kasnije -- da su kasnije u nju pucale srpske
11 snage. Čak i u toj verziji događaja, te povrede koje su naneli
12 g. Mustafa i njegovi potčinjeni, uzete zajedno sa činjenicom
13 da je g. Mustafa odbio da pusti žrtvu ubistva ili da ga
14 evakuiše ili mu pruži medicinsku pomoć, čak i u toj
15 najpovoljnijoj verziji događaja, g. Mustafa i njegovi
16 potčinjeni iz BIA-e, su bitno doprineli njegovoj smrti i to
17 zato što su sa -- u sprezi svih tih faktora, lišili su žrtvu
18 ubistva mogućnosti da preživi.

19 Iako je primenlj -- merodavan standard kauzalnosti po
20 običajnom međunarodnom pravu, bitna uzročno-posledična veza,
21 činjenica bi bile prihvaćene i ako se držimo nacionalnih
22 testova kauzalnosti koje sam naveo. Smrt žrtve ubistva je bila
23 moguća posledica koja je mogla biti predviđena. Doprinos g.
24 Mustafe i njegovih potčinjenih je bio više od minimalnog, on
25 je bio bitan. Svaka razumna osoba na položaju g. Mustafe, je

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 85

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 nužno mogla predvideti da će žrtva ubistva preminuti u tim
2 okolnostima.

3 G. Mustafa i njegovi potčinjeni, su odgovorni za ono što
4 se desilo žrtvi ubistva. Oni su stvorili opasnost, da će doći
5 do smrtnog ishoda, i taj ishod se i ostvario. Oni su
6 činjenično gledano odgovorni za njegovu smrt, kao i zakonski i
7 moralno. Jedino pitanje koje još nije ostalo rešeno, je na
8 koji način je žrtva ubistva preminula, ali to pitanje je
9 potpuno nebitno, kada govorimo o krivičnoj odgovornosti g.
10 Mustafe za to -- za tu smrt.

11 Pređimo sada na pitanje novih događaja koji su se
12 odigrali u međuvremenu, i vi ste tražili da navedem reference
13 kada je reč o nacionalnim i -- zakonodavstvima i međunarodnom
14 zakonodavstvu. Najpre da kažem, da je važno napraviti razliku
15 između principa *novus actus interveniens*, koju je pokrenuo g.
16 Mustafa u najavi žalbe, a koju -- o kojoj nije dodatno govorio
17 tokom današnjeg izlaganja. Ali taj koncept iz anglosaksonskog
18 prava, pravi -- postoji razlika između toga, i standarda
19 kauzalnosti po međunarodnom običajnom pravu, kada govorimo o
20 *novus actus interveniens*.

21 Uopšteno govoreći, načelo *novus actus inteveniens* je
22 izuzetak u odnosu na standard normativnog pripisivanju
23 odgovornosti u anglosaksonskom sistemu. Jedan od ključnih
24 aspekata ovog princ -- načela, je da hotimični -- krivična --
25 hotimična krivična radnja drugog, obično razbija taj lanac

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 86

1 kauzalnosti. I želeo bih da kažem da to načelo ima vrlo usku
2 primenu.

3 U slučajevima gde je doprinos optuženog bio predvidljiv,
4 i bitan, u trenutku smrti, samo svesni dobrovoljni --
5 dobrovoljne radnje trećeg lica, može lišiti prvog učinioca
6 krivične odgovornosti. Za sve druge događaje u međuvremenu,
7 principi obične kauzalnosti se primenjuju.

8 I daću primer predmeta Pagett, koji sam već citirao u tom
9 slučaju je optuženi se služio preminulim kao živim štitom i
10 tada je žrtva i stradala, kada je pucao policajac i iako su
11 radnje optuženih bile indirektni uzrok smrti, to je bio
12 hotimičan čin drugog lica, policajac je postupao shodno svojim
13 zakonskim dužnostima i to se ne smatra *novus actus*
14 *interveniens*.

15 Čak i u sistemima *Common Law*, imamo primer Kraljica
16 protiv Maybina, iz 2012., referenca je 2 S.C.R. 30, stav 60.
17 Takođe imamo i predmet Smithers, koji sam već pominjao na
18 stranici 521. I takođe, imamo i predmet Kraljica protiv
19 Garwota [sic] -- protiv Warbutona iz 2006., referenca EWCA,
20 krim 627 i tu konkretno nas interesuje 21. stav presude.

21 Svestan sam da nemamo puno vremena, pa ću malo brže sada
22 preći preko ovoga.

23 Teret dokazivanja da se primenjuje načelo *novus actus*
24 *interveniens*, je na žalocu, a g. Mustafa nije to učinio i
25 nije naveo pravne izvore u tom smislu. On nije ukazao na neke

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 87

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 *ad hoc* tribunale, a koje bi potkrepio član 3 Zakona.

2 On se nije pozvao ni u svom žalbenom navodu, na neki
3 konkretan predmet iz *Common Law* sistema.

4 Čak i ako prihvatimo da načelo *novus actus interveniens*
5 se primenjuje univerzalno u anglosaksonskom pravnom sistemu,
6 to nije dovoljno da bi se reklo da to važi i u običnom
7 međunarodnom pravu. Postoji jasan standard za preuzimanje
8 pravila nacionalnog krivičnog zakona, u međunarodno običajno
9 pravo, a taj prag je da Pravilo mora biti zajedničko za većinu
10 pravnih sistema sveta. To se konkretno navodi u presudi
11 Čelebići u stavovima 414 i 431.

12 I u predmetu Žalbeno veće -- žalbenom predmetu MKSJ-a u
13 predmetu Šainović i drugi, poziva se konkretno na to u stavu
14 1643.

15 I mislim da je Sudija Ambos takođe izneo sličan komentar
16 kada je govorio o međunarodnom krivičnom pravu, konkretno tom
17 1, stranica 77.

18 Dakle, izolovati koncept iz nacionalnog zakonodavstva od
19 pravnog poretka, koji -- u okviru kog je on razvijen, je
20 zapravo pogrešan pravni put kojim se ide.

21 Nacionalna zakonodavstva primenjuju vlastite koncepte
22 krivične odgovornosti, na osnovu vlastitih vrednosti i načela,
23 koje nisu nužno prisutne svuda u svetu. I zato se ne može
24 nužno primeniti nacionalno zakonodavstvo u međunarodnom
25 običajnom pravu.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 88

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 I mi smatramo da g. Mustafa uopšte nije pokazao da se taj
2 -- da se to načelo primenjuje u međunarodnom običajnom pravu.

3 Želeo bih da istaknem opasnost koja postoji, kada
4 nastojimo da razvodnimo pravila pravnog sistema, koja nisu
5 naša vlastita, naročito kada se radi o predmetu kao što je
6 ovaj.

7 I Časni Sude, vi ste postavili jedno konkretno pitanje i
8 mi smo naveli -- spremni da navedemo neke konkretne reference
9 sudske prakse u različitim zemljama, ali uz ovu rezervu koju
10 sam naveo.

11 Na primer, u Španiji novo -- nova radnja može
12 predstavljati izuzetno prekid u lancu kauzalnosti. Dakle, to
13 je izuzetak. Isto važi i u Italiji. Lanac kauzalnosti se
14 prekida, samo ukoliko postoje potpuno nezavisni uzroci, koji
15 su stvorili zaseban lanac kauzalnosti, u odnosu na onaj koji
16 je uspostavio optuženi i njih karakteriše potpuna anomalnost i
17 izuzetnost i oni potpadaju u on -- u domen onog što je razumno
18 moguće i što se nije moglo predvideti.

19 U Nemačkoj, taj događaj koji se odigrao u međuvremenu,
20 može razbiti lanac kauzalnosti, kada je izvan iskustva
21 svakodnevnog života i pozivam vas na presudu u predmetu
22 Bundesgerichtshof, od 3. jula 1959., referenca je 4 StR
23 196/59, stav 7. Citiram:

24 "Međutim, ne može se uvek govoriti o predvidljivom
25 ishodu, samo ukoliko je tok događaja doveo, koji je doveo do

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 89

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 toga, bio predvidljiv, kao što se to desilo u ovom konkretnom
2 slučaju. Pre, dovoljno je da je konačni ishod bio predviljiv.
3 Ukoliko s druge strane tok događaja je toliko drugačiji od
4 životnog iskustva, da izvršilac to nije mogao predvideti, čak
5 i ukoliko se potrudio s obzirom da su to zahtevale okolnosti
6 predmeta, i što se moglo očekivati od njega, s obzirom na
7 njegove lične sposobnosti i saznanja, onda on nije krivično
8 odgovoran.”

9 To su primeri situacija u kojima su se sudovi hvatali u
10 koštac sa novim događajima koji su se u međuvremenu odigrali
11 ili novim uzrocima. Dva sledeća predmeta, sugerišu da barem u
12 Nemačkoj ta načela se ne menjaju kada posle postupaka
13 optuženog, slede hotimična, pa čak i krivična dela trećih
14 lica.

15 Prva je odluka Bundesgerichtshof od 30. avgusta 2000.
16 godine, 2 StR 204/00. Činjenice predmeta mogu se ukratko
17 rezimirati.

18 Optuženi je pokojnika ubo nožem više puta, uključujući i
19 u lice, i ostavio ga smatrajući ga mrtvog, sa nožem zabodenim
20 u njegovo lice. Optuženi -- optužena je zatim otrčala kući i
21 ispričala svom mladiću da je izbola pokojnika. Onda su se
22 oboje zajedno vratili na lice mesta, kako bi uklonili dokaze,
23 dok je optuženi čekao -- dok je optužena čekala ispred, njen
24 mladić je ušao u kuću i video je da je pokojnik nepokretan,
25 nepokretno leži na leđima, to je u stvari bila žena, ali da je

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 90

1 još uvek živa. On je izvukao nož, a zatim je udario po glavi
2 flašom vode i time joj je slomio jednu kost.

3 Sud je na strani 4 zaključio sledeće:

4 "Odstupanje od uobičajenog toga uzroka i posledica, je u
5 pravnom pogledu beznačajno, ukoliko to sve ostaje u okvirima
6 nečega što se može predvideti na osnovu opšteg dodatnog
7 iskustva i to ne opravdava drugačiju ocenu krivičnog dela, a
8 to je ovde slučaj. Smrt žrtve nije bila rezultat niza
9 nesrećnih okolnosti koje bi van svake razumne mogućnosti
10 isključile odgovornost optužene za ishod.

11 A na strani 6:

12 "Postupak počinioca ostaje uzrok kauzalnosti čak i
13 ukoliko je treća strana koja je kasnije hotimično delovala,
14 doprinela ostvarenju iste posledice, ukoliko se to nadovezuje
15 na postupke počinioca."

16 Drugi predmet pred Nemačkim federalnim sudom, odnosio se
17 na tuču do koje je došlo između jedne grupe mladića. Optuženi
18 koji je identifikovan kao "K", snažno je udario pokojnika u
19 levu slepočnicu, posle prethodnog udarca u stomak. Pokojnik se
20 oslanjao na jedan izlog, bio je omamljen, a optuženi "K" se
21 povukao, onda je drugi čovek R prišao i udario ga najmanje tri
22 puta snažno u glavu. Žrtva je izgubila svest i ugušila se jer
23 je udahla [sic] -- udahнула krv zbog preloma nosne kosti.

24 Sud je smatrao da su elementi uzročno-posledične veze i
25 pripisivanja zadovoljeni, jer je optuženi "K", oslabio žrtvu i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 91

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 time ga onesposobio da se brani, kada mu je drugi čovek naneo
2 smrtonosni udarac. U tom slučaju, odn. i u tom predmetu,
3 optuženi je trebalo da predvidi, da će žrtva imati smanjenu
4 mogućnost da se brani, a to je bila posledica udaraca koje mu
5 je optuženi naneo.

6 Tako da je u tom slučaju kao kriterijum primenjena
7 predvidljivost smrti, predvidljivost koja se izvodi na osnovu
8 normalnog životnog iskustva, a odnosi se na verovatni tok
9 događaja.

10 Časni Sude, samo jedan trenutak strpljenja, molim vas.

11 [Konsultacije Specijalizovanog tužilaštva]

12 G. BAARLINK: [Prevod] Što se tiče Kosova, predmet protiv
13 Agrona Zeqirija, obuhvata optužbe protiv nezakonitog
14 zatvaranja pri čemu je smrt nastupila kao posledica, to nije
15 optužba za smrt po članu 63 Krivičnog zakonika Republike
16 Srbije. Prvi je protivpravno zatvaranje, drugo je zatvor koji
17 ima smrtni ishod.

18 Baveći se ovim optužbama, Vrhovni sud Kosova utvrdio je,
19 da mora postojati uzročno-posledična veza, između čina
20 protivpravnog zatvaranja i smrtonosnog ishoda koji je nastupio
21 za žrtvu. Konstatujući verovatnoću takvog sleda događaja, u --
22 tokom oružanog sukoba, ili građanskih nemira, oni su u
23 predmetu Agron Zeqiri, na strani 6, dodali sledeće:

24 "Odgovornost za zatvaranje sa smrtnim ishodom, može se uz
25 određene uslove pod kojima je došlo do oslobađanja, pripisati

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 92

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 optuženom. Naime, žrtva, umesto da je prenet na bezbedno,
2 oslobođena je u sredinu u koja predstavlja opasnost po njegov
3 ili njen život. Na primer, u sred oružanog sukoba na
4 neprijateljsku teritoriju u ekstremnim vremenskim uslovima,
5 daleko od ljudskih naseobina bez sredstava za život i
6 preživljavanje.”

7 Vrhovni sud je dodatno razjasnio da kad je reč o žrtvi
8 protivpravnog zatvaranja, i ako se ona pronađe mrtva i
9 odgovornost za smrt može se pripisati onima koji su odgovorni
10 za zatvaranje, ukoliko su zatvori ili uslovi pod kojim je
11 žrtva oslobođenja, omogućila nekoj trećoj strani da izvrši
12 ubistvo, i ukoliko postoji tražena uzročno-posledična veza, i
13 odgovarajuća *mens rea* kod ljudi koji su odgovorni za zatvor i
14 u koliko se utvrdi da svi ti elementi postoje.

15 I na kraju, Vrhovni sud Kosova je u predmetu Zeqiri
16 potvrdio oslobađajuću presudu optuženog, pošto je utvrdio da
17 uzročno-posledična veza i umišljaj nisu utvrđeni, s obzirom da
18 su dokazima i optužbama opisani samo hapšenje i kasnije
19 pronalazak leša žrtve. Napomenuto je da u prvostepenom
20 postupku, Tužilaštvo je pokušalo da definiše činjenične
21 elemente, koji bi pokazali postojanje uzročno-posledične veze
22 između zatvaranja i ubistva žrtve. Međutim, tu se sličnosti
23 završavaju.

24 Za razliku od predmeta Zeqiri, zločini za koje se tereti
25 u ovom predmetu, dokazani su van razumne sumnje, uključujući i

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 93

1 ubistvo, što je čak i ako se uzima sa minimalnom težinom vrlo
2 brižljivo obrazloženo u presudi, a posledice su nastupile zbog
3 okolnosti pod kojima je žrtva zlostavljana na smrtonosan
4 način.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Samo da vam
6 skrenem pažnju na to, da imate na raspolaganju vreme do
7 17:20h.

8 G. BAARLINK: [Prevod] Hvala.

9 [Konsultacije Specijalizovanog tužilaštva]

10 G. BAARLINK: [Prevod] Hvala na toj napomeni.

11 Poenta navođenja svih ovih predmeta, jeste da se još
12 jednom naglasi, da na čelo novih događaja koji su se odigrali
13 u međuvremenu, kada je reč o g. Mustafi, nije deo uobičajenog
14 međunarodnog prava, da g. Mustafa ima odgovornost da to
15 utvrdi, a on se nije zaista potvrdio, da to dokaže i taj
16 princip i ograničena anglosaks -- zemlje u kojima se
17 primenjuje anglosaksonsko pravo, pa čak i tamo nije jasno da
18 li to ima univerzalnu primenu, tako da, obično na čelu
19 uzročno-posledične veze, može da se primeni i na ove predmete
20 ukoliko je došlo do nekog drugog događaja.

21 Nije potrebno ići mnogo dalje od niza primera, a koje smo
22 naveli, koji se zasnivaju na običajnom međunarodnom pravu.
23 Jedini mogući zaključak je da je g. Mustafa i njegovi
24 potčinjeni iz jedinice BIA, znatno doprineli smrtnom ishodu,
25 kad je reč o žrtvi ubistva.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 94

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Konstatujem da niste postavili pitanja u vezi sa
2 odgovornošću za nečinjenje. Mi smo se na to osvrnuli u svom
3 podnesku, zbog kratkog vremena koje vam je preostalo, nemam
4 nameru da govorim na tu temu, ali vam predlažem da još jednom
5 pogledate i taj deo naših izjašnjenja.

6 Nekoliko stvari koje su sasvim konkretne u vezi sa
7 argumentacijom koju je danas izneo g. Bone, a u vezi sa
8 ubistvom.

9 Prva stvar, tvrdnje koje se odnose na vreme smrti. Vreme
10 smrti naravno nije element zločina ubistva, kao što nije ni
11 mesto smrti. To je relevantno jedino zbog perioda obuhvaćenog
12 optužnicom, a Pretresno veće je sasvim razumno zaključilo da
13 je do smrti -- da je smrt nastupila u odgovarajućem periodu
14 koji je pokriven optužnicom. To se zasniva na svedočenju o
15 tome da je žrtva ubistva u vreme kada je poslednju put viđena,
16 već bila u stanju nadomak smrti, što je na strani 621
17 prvostepene presude konstatovano. Kada je telo ekshumirano,
18 ono se već raspadalo, što se može naći na strani 614
19 prvostepene presude, a od ključnog značaja je i da je svedok
20 4600, svega nekoliko dana posle srpske ofanzive, što će reći
21 znatno pre kraja arpila, čuo od [BRISANO]
22 [BRISANO], da je žrtva ubistva mrtva. Dakle, taj čovek je
23 već u tom trenutku bio mrtav

24 I mi tvrdimo, da je zaključak Pretresnog panela u vezi s
25 tim razuman, a da standard preispitivanja nije zadovoljen da

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 95

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 bi se taj zaključak mogao osporavati.

2 Kada je reč o dostupnosti medicinske nege, odn.
3 zdravstvene nege, Pretresni panel je u paragrafu 621, u
4 fusnoti 1346 utvrdio da je zdravstvena nega bila dostupna u
5 zatvoru najmanje u Zlašu, nasuprot tvrdnjama koje je danas
6 izneo g. Von Bone.

7 Kad je reč o bitnom uzroku i kriterijumu za to, g. Von
8 Bone kako se čini, ne pobija tačnost pravnog kriterijuma kao
9 takvog, već načina na koji je Pretresni panel primenio taj
10 kriterijum. To je naravno pitanje činjenica. Relevantni
11 standard preispitivanja za činjenične greške mogao bi se
12 primeniti u ovom slučaju. Nema razumnog Pretresnog panela koji
13 bi došao do takvog zaključka. Po našem mišljenju, to je
14 standard odn. kriterijum treba tražiti i mi smatramo da on u
15 ovom slučaju nije zadovoljen.

16 Kad je reč o događajima koji su se u međuvremenu
17 odigrali, g. Von Bone je u više navrata naveo da Pretresni
18 panel nije uzeo u obzir moguće alternativne scenarije ili
19 hipoteze, ali Pretresni panel je u stvari uzeo u obzir jedinu
20 drugu razumnu mogućnost, a to je da su metke možda ispalile
21 srpske snage, prema tome, Pretresni panel je zaključio da čak
22 i u takvom slučaju g. Mustafa i dalje ostaje odgovoran.

23 Sasvim kratko, data referenca u predmetu Tadić, u
24 paragrafu 240, to je činjenični zaključak jednog Pretresnog
25 panela, svaki predmet zasniva se na određenim činjenicama koje

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 96

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 se razlikuju od jednog predmeta do drugog, po tome se i
2 predmeti mogu razlikovati, ima više faktora u tom predmetu.
3 Tamo ni jedan od zatvorenika nikad više nije viđen, niko ih
4 niko nije video, nema zaključka da bi bilo koji od tih
5 zatvorenika umro bez obzira na događaje koji su se u
6 međuvremenu odigrali, a opšta poenta je u tome da nalazi o
7 činjenicama jednog Pretresnog panela ne obavezuju vaš
8 zaključak u vezi sa činjenicama u sasvim drugom predmetu i u
9 vezi sa potpuno drugim činjenicama, i ne dokazuje da su
10 zaključci Pretresnog panela u ovom predmetu bili nerazumni ili
11 da ni jedan razumni sud ne bi mogao doneti -- ne bi doneo
12 drugačije zaključke.

13 G. Mustafa takođe se alternativno tereti za pomaganje i
14 podržavanje, po našem mišljenju, treba ga smatrati odgovornim
15 i za to, jer elementi pomaganja i podržavanja su dobro
16 utvrđeni. Na primer, u žalbenoj presudi u predmetu Šainović --
17 pomaganje i podržavanje definiše se kao praktična pomoć,
18 isticanje ili moralna podrška koja ima znatnog uticaja na
19 izvršenje krivičnog dela.

20 Uslov *mens rea* za pomaganje i podržavanje saznanje da
21 činjenje ili nečinjenje optuženih pomaže izvršenju konkretnog
22 krivična dela, uključujući i glavnog izvršioca, saznanje o
23 suštinskim elementima zločina koji je na kraju izvršen,
24 uključujući i umišljaj izvršioca. Nije nužno da je taj ko
25 pomaže i podržava znao za konkretni zločin za koji postoji

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 97

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 umišljaj i koji je zaista izvršen. Dovoljno je da on ili ona
2 budu svesni jednog od niza krivičnih dela koja će verovatno
3 biti izvršena, a jedan od tih može biti zločin koji je zaista
4 izvršen. Ne postoji pravni uslov da to lice koje pomaže i
5 podržava, mora znati za svaku pojedinost zločina koji je
6 zaista izvršen.

7 Referenca je na paragrafa -- 1626, 1772, 1773.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Samo da vas
9 prekinem, preostalo vam je još nekoliko minuta, ali imali
10 bismo nekih pitanja. Ne znam da li će neko drugi govoriti i o
11 kazni, ali ako i hoće, to će biti veoma kratko, pa bi možda
12 bila dobra ideja, da vam prvo postavimo nekoliko pitanja, a da
13 onda nam ukratko iznesete vaša preostala izjašnjenja.

14 G. BAARLINK: [Prevod] Svakako.

15 SUDIJA AMBOS: [Prevod] G. Barling, hvala vam na ovoj vrlo
16 -- na ovom vrlo iscrpnom izlaganju.

17 Ja imam u stvari mnoštvo pitanja, ali nemamo vremena da
18 se bavimo svima njima, zato ću početi od prvog pitanja.

19 Čuo sam da ste pomenuli, da treba primeniti načelo *in*
20 *dubio pro reo*, u vezi sa paragrafima 637 i 638, prvostepene
21 presude. Veće pretpostavlja, da i u najpovoljnijem --
22 najpovoljnijoj verziji okolnosti, bi se moglo zaključiti da su
23 žrtvu ubile srpske snage, to ste i vi rekli, citirali ste
24 paragraf 638, gde su rekli:

25 "Međutim, čak i ukoliko se može reći da su u žrtvu pucale

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 98

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 isključivo srpske snage...”

2 To bi dakle bila najpovoljnija verzija koja bi bila u
3 skladu sa principom *in dubio pro reo*. Slažete li se s tim?

4 G. BAARLINK: [Prevod] Da.

5 SUDIJA AMBOS: [Prevod] U redu. Da onda raspravimo tu
6 mogućnost i da pređemo na suštinu tog pitanja.

7 Da li biste rekli, da ukoliko neka treća strana, treća
8 osoba, ubije žrtvu, da je to onda *novus actus*? Drugim rečima,
9 u španskom ili nemačkom zakonodavstvu, gde ste rekli to nije
10 deo ovog pravnog sistema, mada mi koristimo latinski jezik, to
11 vam mogu reći, dakle, ukoliko je to čin koji sada vrši neki
12 nezavisni i slobodan autonomni agent, nije li to situacija u
13 ovom pravnom slučaju?

14 G. BAARLINK: [Prevod] Pa, ja sam naglasio vrlo konkretno
15 pitanje *novus actus interveniens* u anglosaksonskom pravu, jer
16 u zemljama u kojima se taj sistem primenjuje, moglo bi biti da
17 svesno i hotimično delo trećeg lica možda prekida uzročno-
18 posledičnu vezu, ali mi smo pokazali da u običajnom
19 međunarodnom pravu, to ne mora biti slučaj.

20 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Samo da budem siguran da govorimo
21 o istoj stvari. Stigli smo do običajnog međunarodnog prava o
22 kome je bilo puno reči, ali u dobra stara vremena, to je bilo
23 definisano na osnovu prakse država.

24 Dakle, države nešto kažu na primer “mi smo protiv
25 državnog imuniteta”, ili oni kažu “moramo da gađamo civile u

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 99

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Gazi, ako to kaže Izrael”, dakle takve neke situacije.

2 A vi ste implicirali, u skladu sa našom sudskom praksom,
3 sudskom praksom MKSJ-a, pozvali ste se na nemačko pravo, ali
4 nije li na kraju krajeva situacija takva da u skladu sa članom
5 3 našeg zakona treba uzeti u obzir i druge izbore, uključujući
6 i opšte principe, zar vi ne kažete zaista pa dobro evo ima
7 ovaj princip koji je *novus actus interveniens*, to nije
8 običajno, ali to bi mogao biti neki opšti princip.

9 Mi sada nemamo vremena da se bavimo pojedinostima, ali ja
10 bih vam mogao navesti mnoge primere iz sudske prakse gde se
11 taj princip zapravo primenjuje u sistemima gde je građansko
12 pravo osnov sistema.

13 Dakle, to je princip, ako postoji neki važan princip,
14 važno načelo kojim se opravdava krivična odgovornost zbog
15 nekog rezultata, ako izostavimo međunarodno običajno pravo iz
16 toga, da li je to deo *actus reus*-a ili ubistva

17 Odn. da li moramo da se pozivamo na međunarodno običajno
18 pravo, da bismo govorili o jednom načelu koje je suštinski
19 epistemološko, kako se pripisuje nešto i vi ste izneli taj
20 argument tokom svojih izjašnjenja.

21 Ja se sada pitam, kakvo je vaše gledište na kraju, da li
22 treba da razmislimo o tome ili treba da kažemo “pa, to nije
23 uobičajeno pa samim tim nije ni relevantno.”

24 G. BAARLINK: [Prevod] Pa vi naravno primenjujete
25 međunarodno običajno pravo, jer je ubistvo ratni zločin shodno

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 100

1 međunarodnom običajnom pravu i morate da se rukovodite
2 uobičajenim načinima tumačenja osnovnih načela koja su
3 merodavna pod međunarodnim običajnim pravom.

4 I morate se osloniti prevashodno na član 3 Zakona i na
5 sudsku praksu *ad hoc* tribunala, jer se tu ne samo formulišu
6 važeći pravni standardi, već to predstavlja sudsku praksu, kao
7 što sam to izeo danas usmeno i u našem pismenom podnesku. To
8 su slučajevi u kojima su učinioci osuđeni kao neposredni
9 izvršiocu u situacijama kada je možda neka treća osoba povukla
10 obarač.

11 Tako da vas ja pre svega pozivam da se pridržavate
12 uobičajenih načela tumačenja pravnih izvora i sudske prakse,
13 ali naravno morate imate u vidu i opšta pravna načela, no kako
14 bi nešto postalo opšte pravno načelo, mora da bude zajedničko
15 u svim glavnim pravnim sistemima na svetu, a po mojoj
16 argumentaciji nije dokazano da je to slučaj sa ovim načelom
17 novog događaja koji se odigrava u međuvremenu u ovoj žalbi.

18 SUDIJA AMBOS: [Prevod] U redu. U svom podnesku, u
19 stavovima 164 i 166, vi govorite o činjeničnoj uzročno-
20 posledičnoj vezi i da ako se to tako tumači, da to onda može
21 da dovede do prevel -- previše determinističkih tumačenja, to
22 ste danas rekli. A, u svim anglosaksonskim zemljama, postoji
23 načelo pravne uzročno-posledične veze, dok se isto to u
24 kontinentalnom pravu govori o normativnim elementima kojima se
25 ograničava uslov kauzalnosti.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 101

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Vi govorite o tome da treba pravično pripisati krivično
2 delo, što mislim da je pravi izraz u ovoj debati. Dakle, nije
3 li pitanje da li se pravično pripisuje ubistvo nekog lica, čak
4 i ukoliko se situacija protumači na najpovoljniji način za
5 optuženog, u ovom slučaju, to bi bile srpske strane, da su one
6 ubile žrtvu, da li onda u tom slučaju ne treba da govorimo o
7 pravičnom i razumnom pripisivanju krivična dela.

8 Da li o takvim okolnostima, razumno i pravično da se
9 pridržavamo takvog činjeničnog steranja [sic]. Jer nama je
10 naravno, nama je ovde problem da mi ne znamo kakvo je bilo
11 činjenično stanje, ali ako ste primarni [sic] načelu *dubio pro*
12 *reo*, moramo da predstavimo da su se stvari odigrale na način
13 na najpovoljniji po optuženog. Da li bi onda bilo pravično i
14 razumno, da se primeni načelo *novus actus*? Da li bi bilo
15 pravično pripisati u ovim činjeničnim okolnostima ubistvo
16 nekom licu kada mi ne možemo da znamo da li je to lice povuklo
17 obarač i neposredno izvršilo ubistvo.

18 G. BAARLINK: [Prevod] Pa, da, bez ikakve sumnje, zato što
19 g. Mustafa i saučinioci, njegovi potčinjeni iz redova BIA-e,
20 su to lice lišili slobode i držali su ga u zatvorima, imali su
21 kompletnu kontrolu nad tim šta će se dogoditi tom licu i
22 umesto da prema tom licu postupaju u skladu sa Ženevskim
23 konvencijama, oni su ga zlostavljali i to na smrtonosan način.
24 Ostavili su ga na pragu smrti i zaključak Pretresnog panela
25 jeste da bi to lice u svakom slučaju preminulo, u normalnim

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 102

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 životnim okolnostima.

2 G. Mustafa je odbio zatim da to lice pusti na slobodu
3 zajedno sa ostalim zatvorenicima, odbio je da ga evakuše,
4 odbio ga evakuše, odbio je da mu se ukaže medicinska pomoć,
5 sve je to bila njegova dužnost prema Ženevskim konvencijama.
6 On je zapravo učinio sve što je mogao da to lice ubije. I
7 jedino što je zapravo ostalo nerešeno, jeste kako je do to
8 smrtnog ishoda došlo.

9 U takvim okolnostima, zašto bismo ga oslobodili
10 odgovornosti, krivične odgovornosti za ubistvo? To je slična
11 situacija kao u australijskom predmetu Hallett, primera radi.

12 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Ne, ne, ne, ne. Taj predmet nije
13 uporediv, jer nije iste prirode. To su različiti predmeti. U
14 svakom slučaju, nemam vremena da o tome diskutujemo [sic] --
15 diskuti [sic] -- diskutujemo.

16 Dozvolite dakle da vam postavim jedno poslednje pitanje o
17 vidovima odgovornosti, jer ste vi danas u svojoj odgovornosti
18 govorili o bitnom doprinosu smrtnom ishodu i o uslovu
19 kauzalnosti u kontekstu pomaganja i podržavanja, pa se pitam
20 da li je to jedno te isto?

21 Vi ste rekli da je optuženi izvršilac, zar ne? Da on nije
22 pomogao u ubistvu, niti je pomagao i podržavao ubistvo, već da
23 je on izvršilac u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata prvog
24 oblika.

25 G. BAARLINK: [Prevod] Tako je.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)
Podnesak Specijalizovanog tužilaštva
Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

Strana 103

1 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Da li bismo onda mogli da kažemo
2 da je u neku ruku on pomogao ubistvo, jer je učinio nešto što
3 je doprinelo krajnjem ishodu?

4 G. BAARLINK: [Prevod] Pa, to je naša alternativna
5 argumentacija, koju vi, Časni Sude, takođe možete da uzmete u
6 obzir. Mi smatramo da jednostavno tumačenje kao uslova
7 kauzalnosti, je ujedno i *actus reus* u pomaganju i podržavanju.
8 Dakle, uslov za pomaganje i podržavanje se formuliše gotovo
9 istim rečima kao i uslov kauzalnosti. Važan je bitan doprinos
10 krajnjem ishodu.

11 I mi smo na to i ukazali u našem Žalbenom veću podnesku,
12 da je *actus reus* za pomaganje i podržavanje u suštini ovaj
13 isti kriterijum. Dakle, da li je došlo do bitnog doprinosa
14 krivičnom delu i izneli smo sudsku praksu s tim u vezi, kako
15 bismo vam pomogli, da protumačite šta znači bitan doprinos
16 krajnjem ishodu.

17 Hajde da to sročim to ovako. U izuzetnom slučaju, da je
18 teorijski, da teorijski g. Mustafa nije odgovoran kao
19 neposredni izvršilac. Onda, mi smatramo da to jednostavno ne
20 može da se dođe do tog zaključka s obzirom na kriterijum
21 bitnog doprinosa krajnjem ishodu. Ne može da se zaobiđe
22 zaključak da je on bitno doprineo smrtnom ishodu. On je žrtvu
23 ostavio na pragu smrti, i nije ga -- i nije žrtvu evakuisao,
24 iako je to mogao da uradi, iako je znao da će žrtva po svemu
25 sudeći, umreti u roku od nekoliko narednih dana.

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 104

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 Dakle, to je činjenično stanje, no, ukoliko vi zaključite
2 da optuženi nije kriv kao neposredni izvršilac, onda vas
3 pozivamo da razmotrite da li je kriv za pomaganje i zat --
4 podržavanje. I to možete da zaključite.

5 SUDIJA AMBOS: [Prevod] Hvala lepo.

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Nemamo više
7 vremena, tako da predlažem da svoje izlaganje u vezi sa
8 odmeravanjem kazne iznesete sutra.

9 G. BAARLINK: [Prevod] Da, Časni Sude.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Možemo onda za
11 sada da završimo zasedanje, a da saslušamo vaš -- kraj vašeg
12 izjašnjenja u vezi sa odmeravanjem kazne sutra, osim ukoliko
13 ne želite nešto da dodate.

14 G. BAARLINK: [Prevod] Pa, jedna tema koju nisam obradio
15 jeste, subjektivno obeležje za ubistvo, a vi ste i s tim u
16 vezi postavili neka pitanja. No, ja mogu o tome da se izjasnim
17 bilo pismeno ili da sutra se i o tome izjasnim.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA PICARD: [Prevod] Da, u redu, ali
19 onda ćemo morati da damo nešto više vremena i Odbrani da
20 odgovori na vaše izjašnjenje.

21 Dakle, predlažem da sada zasedanje privedemo kraju, da
22 nastavimo sa radom sutra u 9:30h. I nećemo dakle na početku
23 zasedanja saslušati argumentaciju Zastupnika žrtava, već ćemo
24 najpre saslušati kraj vašeg izlaganja, potom ćemo dati reč
25 Zastupniku žrtava i onda ponovo Branioocu i naravno na samom

Specijalizovana veća za Kosovo – Apelacioni Sud

Žalbena pretres (Javna sednica)

Strana 105

Podnesak Specijalizovanog tužilaštva

Izvršeno redigovanje je u skladu sa Nalozima F00031RED i F00040.

1 kraju gospodini [sic] -- Mustafi.

2 Dakle, zasedanje je za danas završeno.

3 --- Sednica se završava u 17:31 časova

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25